

Iz sveta tišine

Letnik XXXX, št. 5, maj 2019 | ISSN 1318-139

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

VLADA
REPUBLIKE SLOVENIJE

VLADA
REPUBLIKE SLOVENIJE

Vlada poslala predlog za spremembo ustave v Državni zbor
Rdeči križ Slovenije in Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije podpisala dogovor o sodelovanju
Slušne indukcijske zanke tudi v zdravstvenih domovih

Obvestilo uredniškega odbora

Pred vami je majska številka glasila Iz sveta tišine, v kateri boste našli zanimivosti iz življenja gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom. V prejšnji številki glasila smo objavili vabilo na posvet Znakovni jezik za vse, ki ga je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije skupaj z Državnim svetom organizirala v tem mesecu, in posebno prilogo glasila, v kateri je bil objavljen vsakoletni razpis za ohranjanje zdravja in rehabilitacijo oseb z okvaro sluha. V tokratni številki glasila objavljamo novice o aktualnih dogodkih in projektih, predvsem pa najpomembnejšo informacijo, da vlada predlaga uvrstitev slovenskega znakovnega jezika v slovensko ustavo in predlog pošilja v obravnavo Državnemu zboru RS. V glasilu opozarjamo tudi na nedopustno računanje namestitve slušnega aparata oskrbovancem v domovih za starejše in na podpis sporazuma o sodelovanju med ZDGNS in RKS. V glasilu najdete poleg rednih rubrik tudi druge številne koristne in zanimive informacije.

Vljudno vas vabimo, da soustvarjate naše glasilo Iz sveta tišine. Svoje prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov: urednistvo.ist@zveza-gns.si.

Če se vam zdi naše glasilo zanimivo in ga želite brezplačno prejemati, nam pišite na e-naslov: urednistvo.ist@zveza-gns.si ali pa svoje ime, priimek ter naslov sporočite na naslov: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, 1000 Ljubljana.

Glasilo IST je dosegljivo tudi v virtualni obliki, na naslovu: www.zveza-gns.si.

Uredništvo

Izdajo in tisk glasila sofinancirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) ter Ministrstvo za kulturo. Stališča Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ne izražajo stališč FIHO.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Pošiljanje pisnega in slikovnega gradiva za glasilo IST

Prijazna spodbuda našim piscem

BESEDILNE DATOTEKE

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF ali skenirana, bomo zavrnil, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

SLIKOVNE PRILOGE

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije treba upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije posnete s fotoaparatom, izberite nastavev kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304).

Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavev kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu .jpg, kar ustreza zahtevam našega glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega bralnika, vam priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvirno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB.

Fotografije ne smejo biti prilepljene v Wordov dokument, ampak jih pripnite k svoji elektronski pošti.

Fotografije in besedila, ki ne ustrezajo navodilom, bomo prisiljeni zavrnil oziroma jih objaviti brez fotografij.

Nekatere pomembne informacije iz časopisa pripravljamo tudi v slovenskem znakovnem jeziku (SZJ). Pri nekaterih člankih v glasilu Iz sveta tišine boste našli QR-kodo in z nameščeno aplikacijo Slovar SZJ si boste lahko članek ogledali na mobilnih napravah v obliki videoposnetka v SZJ. Bralnik QR-kode je dostopen na aplikaciji slovarja SZJ. Navodila za prenos aplikacije in uporabo QR-kode so napisana na strani 7. Ker so videoposnetki namenjeni gluhim uporabnikom SZJ, niso opremljeni z zvokom. Želimo vam prijetno branje.

Uredništvo

Izdajatelj: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, Ljubljana, telefon: 01/500 15 00, telefaks: 01/500 15 22 **Spletna stran:** www.zveza-gns.si **Urednik:** Adem Jahjefendić, urednistvo.ist@zveza-gns.si **Uredniški odbor:** Franc Forštner, Aleksandra Rijavec Škerl, Tine Jenko **Lektorica:** Darka Tepina Podgoršek **Oblikovanje:** ARTMEDIA **Tisk:** Tiskarna DTP. Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. Mnenja in stališča posameznih avtorjev prispevkov ne izražajo nujno tudi mnenj in stališč uredništva in ZDGNS. Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo. Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zaradi česar na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (UL RS št. 89/98) ni zavezano plačilu DDV-ja. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.

Fotografije na naslovnici: Ministrica mag. Ksenija Klampfer, predstavniki ZDGNS na ogledu kompleksa Debeli rtič z vodstvom RKS, Zdravstveni dom Šentjur. **Foto:** Vlada RS; Sašo Letonja

Uvodnik

Vlada Republike Slovenije je na seji 18. aprila sprejela predlog za začetek postopka za dopolnitev Ustave RS, katerega cilj je umestiti slovenski znakovni jezik v Ustavo RS.

Predlog za začetek postopka za dopolnitev Ustave RS uresničuje cilj, da bi slovenski znakovni jezik umestili v Ustavo RS. S tem bi uporabnikom slovenskega znakovnega jezika (gluhi, naglušni, gluhoslepi in osebe s polževimi vsadki), za katere je slovenski znakovni jezik materni, avtohton, zagotovili ustavnopravne podlage za ustrezne ukrepe, s katerimi jim bo omogočeno polno uveljavljanje vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki jih določa tudi Konvencija o pravicah invalidov, je v izjavi za medije povedala ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti mag. Ksenija Klampfer.

Sporazumevanje in jezik ter pravica do njune uporabe sta bistvena za socialno vključevanje in uveljavljanje temeljnih človekovih pravic. Gluhe in naglušne osebe, osebe s polževim vsadkom in gluhoslepe osebe zaradi okvare sluha nimajo enakih možnosti pri uveljavljanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, zapisanih v Ustavi Republike Slovenije in mednarodnih dokumentih. Pomembnost komuniciranja in jezika za te osebe je tako osnovna, je dodala ministrica.

Želimo si, da bi Državni zbor RS spremembo ustave izpeljal do 14. novembra 2019, saj je vlada 14. november razglasila za dan slovenskega znakovnega jezika.

Kljub dobri novici pa ne smemo prezreti dejstva, da so nekateri socialni zavodi, ki skrbijo za starejše občane, na podlagi pravilnika o metodologiji za oblikovanje cen socialnovarstvenih storitev in sklepa sveta zavoda na sezname dodatnih storitev, ki jih zaračunavajo oskrbovancem v domovih, letos uvrstili tudi vsakodnevno namestitvev slušnega aparata. Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenija ostro nasprotuje omenjenemu dejanju in ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti predlaga, da pozove vse zavode, da omenjeno ravnanje nemudoma odpravijo.

Z namestitvijo slušnega aparata, ki časovno redko presega pol minute, se invalidnemu starostniku ohranja in razvija samostojnost, ohranja se mu besedni zaklad, ne zmanjšujejo se mu komunikacijske

sposobnosti govora in poslušanja ter navezovanja socialnih stikov. Osebe s slušnim aparatom lahko v domu aktivno preživljajo prosti čas in se vključujejo v programe, ki jih pripravljajo domovi. Z ohranjanjem in krepitvijo komunikacijskih sposobnosti se osebam z okvaro sluha, ki bivajo v domovih za ostarele, preprečuje nastanek osebne in socialne stiske.

S slušnim aparatom se oseba normalno in enakoopravno vključuje v vsakodnevne aktivnosti, rekreacijo, kulturno življenje ter je lahko deležna socialne in zdravstvene oskrbe, ki mu v sklopu oskrbe pripada. Kajti brez slušnega aparata oseba ne more komunicirati z okolico in je v neenakopravnem položaju s polnočutečimi osebami, saj je zaradi omejitev v komunikaciji kljub oskrbi izključena iz socialnega okolja. Z omenjenim pojasnilom smo seznanili pristojno ministrstvo, ministrstvo za zdravje, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Skupnost socialnih zavodov Slovenije, Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije in varuha človekovih pravic. Odgovor ministrstva še čakamo.

V Sloveniji je letos 28 zdravstvenih domov svoje storitve v patronažni službi in pri aktivnostih centrov za krepitev zdravja naredilo dostopne tudi osebam z okvaro sluha, ki pri poslušanju in komunikaciji uporabljajo slušni aparat ter imajo možnost poslušanja prek slušne induktivne zanke. Nekateri zdravstveni domovi so svoje predavalnice že opremili s slušnimi zankami in zagotovili tudi individualne prenosne slušne zanke za potrebe aktivnosti, ki se izvajajo na terenu. Nekateri zdravstveni domovi pa še čakajo na pridobitev novih prostorov, v katerih bodo slušne zanke tudi vgrajene.

Zveza društev gluhih in naglušnih se aktivno vključuje v informiranje uporabnikov o dostopnosti in opremljenosti objektov za potrebe oseb z okvaro sluha. Prav tako sodelujemo z Nacionalnim inštitutom za javno zdravje in zdravstvenimi domovi. Na spletni strani Zveze je na povezavi: <http://www.zveza-gns.si/o-zvezi/o-naglusnosti/> objavljen virtualni zemljevid vseh dostopnih objektov, ki z različno tehnično opremo osebam z okvaro sluha omogočajo lažjo dostopnost do svojih storitev.

Adem Jahjefendić, urednik

S sekretarjeve mize

»Ljudje za to, kar so, velikokrat dolžijo okoliščine.
Uspešni ljudje iščejo okoliščine, kakršne želijo.
Če pa jih ne najdejo, jih ustvarijo sami.« (George Bernard Shaw)

Programski odbor RTVSLO – Frida Planinc

Programski svet RTVSLO je imenoval 9-članski programski odbor za vsebine, prilagojene invalidom. Potrdil je dosedanja člana odbora, in sicer Staneta Padežnika ter Frido Planinc, ter imenoval dodatne člane odbora. Čestitamo Fridi Planinc za vnovičen mandat in odgovornost, da aktivno sodeluje pri boljši dostopnosti vsebina za vse kategorije invalidov.

Frida Planinc

Zvišanje komunikacijskega dodatka po Zakonu o osebni asistenci

Ker je komunikacijski dodatek vezan na dodatek za pomoč in postrežbo, smo bili veseli zvišanja DPP in posledično komunikacijskega dodatka na malo več kot 157 evrov na mesec.

Skupščina Evropske zveze naglušnih (EFHOH)

Dr. Matjaž Debevec se je v imenu ZDGNS udeležil skupščine EFHOH, ki je bila letos v Zagrebu. Poln vtisov in spoznanj je že zavihal rokave in podal konkretne usmeritve za delo za naprej.

Mednarodni dan glasu – Video-gledališka predstava skupine Dlan iz Zagreba

Hrvaška gledališka skupina gluhih Dlan iz Zagreba je predstavilo video-gledališko predstavo Kaj pravi!? v gledališki dvorani Centra slovanskih kultur France Prešeren. Predstava govori o komunikacijskih težavah med slišječimi in gluhih ter odpira svet obeh v en, inkluziven svet.

Prizor iz video-gledališke predstave Kaj pravi!?

Gledališka delavnica z Lado Lištvanovo in skupino Dlan iz Zagreba

Na gledališki delavnici v Kranjski Gori so se zbrali predstavniki različnih društev skupaj z Lado Lištvanovo in člani skupine Dlan iz Zagreba. V kulturi je zapihal nov veter in želimo si, da se kultura gluhih pozitivno identificira v naši družbi.

Udeleženci gledališke delavnice

Rdeči križ Slovenije in ZDGNS: 400 gluhih in naglušnih krvodajalcev

V Sloveniji je krvodajalcev pet odstotkov, nujno pa potrebujemo 350 krvodajalcev na dan, da se pokrijejo dnevne potrebe po krvi. Rdeči križ Slovenije in Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije sta na Debelem rtiču podpisala dogovor o sodelovanju pri krvodajalstvu. Predsednika ZDGNS in RKS sta izrazila spoštovanje sekretarju Branku Gornjecu, ki je pred tremi leti podal pobudo za krvodajalske akcije gluhih in naglušnih. ZDGNS in 13 društev po vsej Sloveniji septembra tradicionalno organizira krvodajalstvo, h kateremu želimo pritegniti čim več novih krvodajalcev. Naj bo to spodbuda za vse nas. Ob sprejemu vodstva RKS smo si ogledali kompleks

Debeli rtič in bili deležni tople dobrodošlice, za katero se zahvaljujemo. Hvala tudi društvoma v Koprju in Novi Gorici, ki sta se nam pridružila.

Predsednik ZDGNS Mladen Veršič in predsednik RKS Alojz Kovačič

Mednarodni dan otroške knjige – pravljice v SZJ in QR-koda

Na mednarodni dan otroške knjige smo bili na ZDGNS izredno ponosni na številne otroške pravljice in vse druge knjižne izdaje, ki smo jih izdali na ZDGNS in so prilagojene s QR-kodo in ilustracijami v slovenskem znakovnem jeziku. Nekatere so napisane tudi z Braillovo pisavo in v lažje berljivi tehniki, vse z namenom, da slovenski in slovenski znakovni jezik približamo našim najmlajšim in njihovim staršem. S pomočjo sredstev Ministrstva za kulturo in Fundacije FIHO ter številnimi strokovnimi sodelavci smo izdali precej knjižnih izdaj in jih nekaj podarili posameznikom, ki so prosili za pravljici Anton in Arsenije.

Pravljice in literatura v SZJ

Nesprejemljivo zaračunavanje namestitve slušnega aparata v domovih za starejše

Na podlagi objav v medijih smo na MDDSZEM in številne druge naslovnike naslovili poziv, da se takoj odpravi zaračunavanje namestitve slušnih aparatov starejšim v domovih za starejše.

Namestitvev slušnega aparata v domu upokoencev stane 1 evro.

Skupščina ZDGNS in spremljanje tiskovne konference vlade v živo

Letošnja skupščina je potrdila vsa poročila in plane za leto 2019 za nemoteno delovanje ZDGNS. Posebnost te skupščine je bila, da so njeni delegati ob koncu seje v živo spremljali tiskovno konferenco vlade, na kateri je ministrica razglasila sklep vlade glede SZJ in slovenske ustave.

Skupščina ZDGNS je potekala 18. aprila v prostorih Zveze.

Nov izbirni predmet Slovenski znakovni jezik v osnovnih šolah

S septembrom 2019 se bodo osnovnošolci lahko odločili za nov izbirni predmet – slovenski znakovni jezik.

Slovenski znakovni jezik v osnovnih šolah kot izbirni predmet

ni jezik. Učenci sedmih, osmih in devetih razredov ga lahko izberejo tudi za vsa tri leta. Tako bo znakovni jezik vstopil v učilnice osnovnih šol, učenci pa bodo lahko vstopili v svet gluhih in znakovnega jezika. Gre za dolgoletno prizadevanje ZDGNS, ki se je letos tudi uresničilo.

Vlada predlaga državnemu zboru uvrstitev SZJ v ustavo

Vlada je na svoji 28. redni seji 18. 4. 2019 določila besedilo Predloga za začetek postopka za dopolnitev II. poglavja Ustave Republike Slovenije z osnutkom Ustavnega zakona o dopolnitvi II. poglavja Ustave Republike Slovenije ter ga dan pozneje poslala Državnemu zboru RS v obravnavo.

Kratka kronologija:

- Oktobra in novembra 2018 je predsednik ZDGNS s pobudo ZDGNS seznanil različne poslanske skupine v DZ; te so pobudo podprle in ji napovedale podporo, ko bo postopek uradno v DZ.
- 26. 10. 2018 je ministrica MDDSZEM mag. Ksenija Klampfer sprejela predsednika ZDGNS ter ustno in pisno podprla pomembnost spremembe ustave z umestitvijo znakovnega jezika.
- 7. 11. 2018 je ZDGNS na slovensko vlado uradno naslovila pisno pobudo za spremembo ustave.
- 14. 11. 2018 (ob dnevu slovenskega znakovnega jezika) se je s to pobudo seznanil predsednik Državnega zbora RS mag. Dejan Židan.
- 15. 11. 2018 se je s pobudo seznanil tudi predsednik Državnega sveta RS Alojz Kovšca.
- 20. 11. 2018 se je s pobudo seznanil predsednik vlade Marjan Šarec in obljubil polno podporo.
- 22. 11. 2018 je vlada na svoji seji sprejela sklep, da MDDSZEM pripravi besedilo predloga spremembe ustave in ga medresorsko uskladi ter pripravi za sejo vlade.
- 16. 1. 2019 je predsednik države Borut Pahor sprejel na pogovor predsednika ZDGNS Mladena Veršiča in izrazil podporo za umestitev slovenskega znakovnega jezika v Ustavo Republike Slovenije.
- Vlada RS je na svoji 28. redni seji 18. 4. 2019 določila besedilo Predloga za začetek postopka za dopolnitev II. poglavja Ustave Republike Slovenije z osnutkom Ustavnega zakona o dopolnitvi II. poglavja Ustave Republike Slovenije ter se odločila, da ga pošlje Državnemu zboru RS v obravnavo.
- Vlada RS je 19. 4. 2019 v Državni zbor RS uradno vložila pobudo za spremembo ustave in s tem seznanila Državni svet RS ter vse druge ključne deležnike, povezane s spremembo ustave.

Z umestitvijo slovenskega znakovnega jezika v ustavo želimo, da:

- država prizna slovenski znakovni jezik kot avtohton jezik skupnosti uporabnikov slovenskega znakovnega jezika,
- da je država zavezana oblikovati in izvajati jezikovno politiko, s katero varuje in razvija slovenski znakovni jezik, z namenom polnega in učinkovitega sodelovanja v družbi osebam, ki zaradi invalidnosti uporabljajo ta jezik,
- položaj in posebne pravice uporabnikov slovenskega znakovnega jezika v Sloveniji ureja poseben zakon.

Slovenija bo s spremembo Ustave zagotovila ustavnopravne podlage za ustrezne ukrepe, s katerim bo gluhih in gluhoslepim uporabnikom slovenskega znakovnega jezika omogočeno polno uveljavljanje vseh človekovih pravic in svoboščin, ki jih določa tudi Konvencija o pravicah invalidov.

Predsednik Vlade Republike Slovenije in predsednik ZDGNS Mladen Veršič

Tiskovna konferenca ministrice mag. Ksenije Klampfer ob razglasitvi sklepa Vlade RS

Ministrica je v prostorih novinarskega središča Vlade RS javno razglasila vladni sklep glede uradnega predloga za Državni zbor RS, da se SZJ umesti v ustavo. Tiskovno konferenco sta spremljali tudi tolmačka SZJ in ekipa Spletne TV.

Ministrica mag. Ksenija Klampfer je razglasila sklep vlade.

Dokumentarni film Lastovke letajo nizko uvrščen v tekmovalni program največjega kulturnega festivala gluhih na svetu

Počlašeni smo, da je bil film Lastovke letajo nizko v koprodukciji ZDGNS in Rhaego production uvrščen v tekmovalni program na največjem kulturnem festivalu gluhih na svetu v Reimsu v Franciji, ki bo julija 2019. Veseli nas visoka kvaliteta filma in že to, da je bil film izbran, je velika zmaga.

Osemindvajset zdravstvenih domov v Sloveniji kupilo FM-sisteme oz. namestilo slušne zanke

Osemindvajset zdravstvenih domov v Sloveniji je kupilo FM-sisteme oz. namestilo slušne zanke za lažji dostop do zdravstvenih storitev za osebe s slušnim aparatom in polževim vsadkom. Iskrena

Slušne zanke tudi v zdravstvenih domovih

hvala vsem, te dobre prakse pa si želimo vseposod.

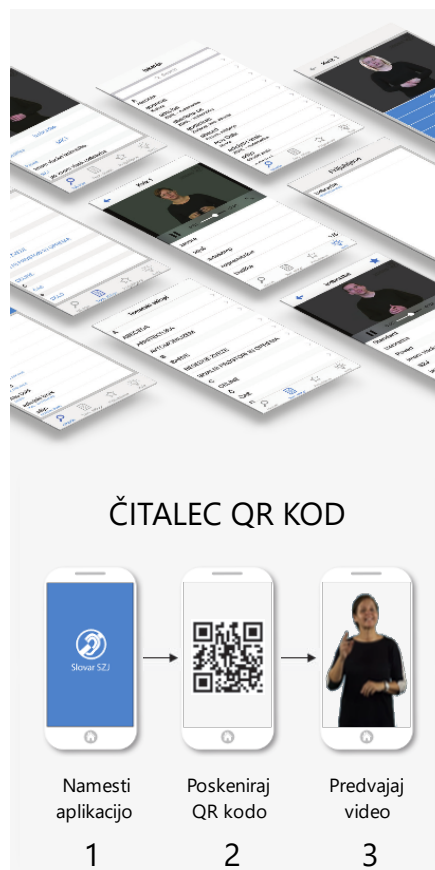
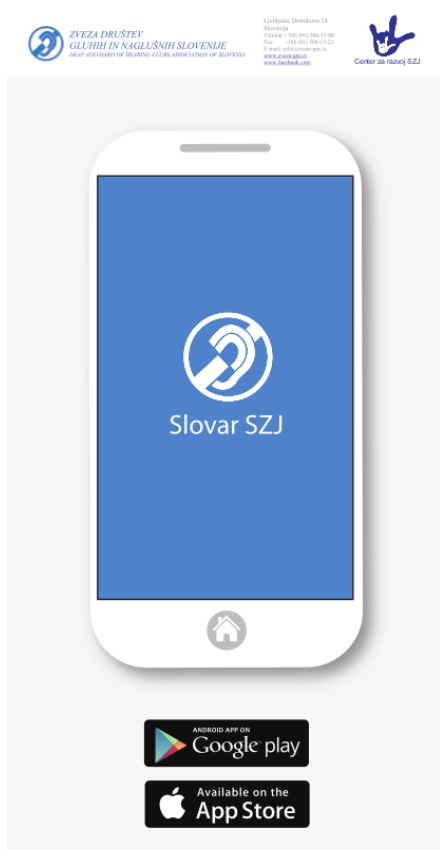
Matjaž Juhart

QR-koda

Z mobilno aplikacijo Slovar SZJ si lahko zdaj ogledate videoposnetke v SZJ z uporabo optičnega čitalca QR-kod. Uporaba QR-čitalca je preprosta:

Korak 1 – Zaženite mobilno aplikacijo Slovar SZJ ter v meniju izberite QR (spodaj desno).

Korak 2 – Mobilni aparat usmerite na določeno QR-kodo na listu glasila IST.

18. kongres Svetovne zveze gluhih v Parizu, 23.–27. 7. 2019

Na prejšnjem kongresu v Carigradu v Turčiji je Svetovna zveza gluhih (WFD) sprejela resolucijo, ki je priznala moč človeške raznolikosti. Letošnji kongres Svetovne zveze gluhih, osemnajsti po vrsti, odkar je bila leta 1951 v Rimu ustanovljena WFD, bo pozornost namenjal inkluzivni politiki z inovativno temo Pravica do znakovnega jezika za vse. Znakovni jezik je kulturna in jezikovna dobrina 21. stoletja, zato je temeljna kot človekova pravica.

Kongres WFD je ključnega pomena za gluho skupnost kot jezikovno in kulturno manjšino, ki je zaradi socialne izključenosti in komunikacijske oviranosti toliko bolj ogrožena.

Pod pokroviteljstvom francoskega predsednika in s podporo francoskega ministrstva za socialne zadeve, izobraževanje, delo in kulturo bo 18. kongres WFD drugič po letu 1971 potekal v Franciji, in sicer med 23. in 27. julijem 2019 v kongresnem centru Porte Maillot v Parizu.

Kongres bo v Parizu obiskalo do 3000 delegatov, kar naj bi bilo največje srečanje gluhih in naglušnih ljudi v Franciji in Evropi. Kongres WFD zagotavlja temelj za priznavanje različnosti skupnosti gluhih na svetovni ravni, vključno z otroki, mladimi, starejšimi, ženskami, gluhih in invalidnimi osebami in drugimi, ki so v stiku z gluho skupnostjo.

Pravica do znakovnega jezika za vse kot načelo mora biti ne le priznana v mednarodnih pogodbah

in akcijskih načrtih, temveč tudi v dejanjih. Trenutno to pomeni v Konvenciji Združenih narodov o pravicah invalidov, ki jo je ratificiralo več kot 170 držav, in v Agendi za trajnostni razvoj do leta 2030.

Kongres WFD bo obravnaval štiri najpomembnejše prelomne točke v zgodovine uporabe znakovnega jezika:

- Praznovanje 230. obletnice sprejetja Splošne deklaracije o človekovih pravicah, ki je bila ratificirana v Franciji leta 1789. Člen 1 določa, da se »moški rojevajo in ostajajo svobodni in enopravni«, kar pomeni, da ima vsakdo pravico do znakovnega jezika.
- Praznovanje 230. obletnice smrti pomembne osebnosti življenja gluhih, patra Abbéja de l'Épéeja, ustanovitelja prve javne šole za gluhe na svetu, ki je bila na voljo vsem, brez družbenih razrednih razlik. Gluhim učencem je dal pravico do izobraževanja v znakovnem jeziku.
- Leta 2019 bo prav tako 230. obletnica rojstva Roch-Ambroisa Augusta Bébiana, prvega učitelja, ki je poudaril razlikovanje znakovnega jezika od francoskega govornega jezika. Dokazal je, da ima znakovni jezik vse značilnosti jezika, ki jih ima govorni jezik.
- Ne nazadnje je Unesco, ki ima sedež v Parizu, namenjen mednarodnemu sodelovanju v izobraževanju, znanosti, kulturi in komunikacijah. Tema oziroma moto kongresa WFD dopolnjuje Unescovo temo za leto 2019, ki je mednarodno leto avtohtonih jezikov in ki nakazuje, da je tre-

ba vsem znakovnim jezikom priznati enak status kot govorjeni jezik.

Predavatelji glavnih tem so največji in najbolj usposobljeni gluhi in slišiči strokovnjaki, ki bodo predstavili naslednje ključne teme:

- Znakovni jezik in težava gluhih pri študiju
- Izobraževanje
- Mednarodno sodelovanje in razvoj
- Tehnologija in dostopnost
- Fizično in mentalno zdravje
- Zaposlovanje

Predavanja in delavnice bodo potekali po programu, ki je v času kongresa razporejen čez ves dan, najdete pa jih lahko na spletni strani <https://www.wfdcongress2019.org/>.

Svetovnega kongresa se bodo udeležili tudi naši predstavniki, in sicer na generalni skupščini Svetovne zveze gluhih, ki bo dva dneva pred kongresom. Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije bo v programu predavanj predstavila projekt Slovar slovenskega znakovnega jezika gluhih. Ves čas kongresa bo Zveza obiskovalcem predstavljala publikacijo pravljič v slovenskem znakovnem jeziku, ki so prejele številna priznanja in književne nagrade.

Da bi bil kongres WFD dostopen tudi našim članom, je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije pozvala več turističnih agencij, da pripravijo program udeležbe na kongresu, prilagojen in dostopen tudi gluhim, ki bi se želeli udeležiti kongresa. Na povabilo se je odzvala Slovenska potovalna agencija STOP in pripravila naslednji program.

Predvideni odhod ob minimalni prijavi 35 oseb je v četrtek, 25. 7. 2019. Program traja 4 dni.

1. DAN: Odhod avtobusa ob 16.30 s parkirišča Dolgi most v Ljubljani ali ob 17.15 z avtocestnega postajališča Lipce pri Jesenicah. Vožnja skozi Karavanški predor in nato mimo Salzburga, Münchna, Stuttgarta, Strasbourga in Reimsa proti Parizu.

2. DAN: Po prihodu v Pariz avtobusni ogled znamenitosti. Popoldne nastanitev v hotelu in kratek počitek. Sledi nadaljevanje ogledov mesta in možnost večerne vožnje z ladjico po reki Seni (doplačilo). Vrnitev v hotel.

3. DAN: Po zajtrku vožnja do dvorane, kjer bo potekal kongres. Tam si boste izbrali eno možnost: 1. obisk kongresa, 2. z vodnikom v središče Pariza, kjer se boste povzpeli na Eifflov stolp (doplačilo), 3. sprehod in uživanje v pariškem mestnem jedru.

WORLD FEDERATION OF THE DEAF

Zvečer pa bo pri kongresni palači zbor vseh potnikov in nočna vožnja proti Sloveniji.

4. DAN: Nadaljevanje vožnje proti Ljubljani, s prihodom v večernih urah.

Cena programa znaša 219 evrov pri udeležbi najmanj 45 potnikov ali 269 evrov pri udeležbi najmanj 35 potnikov. Cena vključuje: prevoz s sodobnim turističnim avtobusom po programu, vključno z vsemi cestninami in cestnimi pristojbinami, ena nočitev z zajtrkom v hotelu 3* v Parizu, zunanji ogled Pariza, stroške vodenja in organizacijo potovanja, DDV. Doplačila ob prijavi: enoposteljna soba – 38 evrov, vožnja z ladjico po reki Seni – 15 evrov, vzpon na Eifflov stolp – 25 evrov.

Pomembna informacija:

Kotizacija za kongres ni vključena v ceno. Kotizacija za en dan udeležbe na kongresu znaša 349 evrov, plača se na kraju samem. Na izletu bo prisoten tolmač znakovnega jezika – potrebujete vavčerje za tolmača.

Prvo prijavo pošljite po elektronskem naslovu salter.stop@siol.net, nato morate priti osebno v poslovalnico, kjer boste dokončno uredili vse potrebno za izlet v Pariz. Ko boste želeli priti osebno, nam sporočite, da vam zagotovimo tolmača pri urejanju potovanja.

Vse podrobnosti, informacije o programu in prijavi lahko dobite na sedežu agencije: Slovenska potovalna agencija d.o.o, Slovenska cesta 55, 1000 Ljubljana, ali po spletu www.stop-spa.si in na elektronskem naslovu: salter.stop@siol.net.

Anton Petrič in Adem Jahjefendić

Daruj kri in reši življenje!

Darovanje krvi je pomembno za zdravljenje in reševanje življenj. Za potrebe zdravstva in zadostno preskrbo s krvjo potrebujemo v Sloveniji 350 krvodajalcev na dan. To pomeni, da okrog 105 tisoč krvodajalcev letno daruje 42.000 litrov krvi. Za državno preskrbo s krvjo je že 66 let zadolžen Rdeči križ Slovenije. Transfuzijske službe darovano kri zberejo in testirajo, nato s krvjo in krvnimi pripravki oskrbijo bolnišnice. Da bi k plemenitemu dejanju spodbudili še več zdravih ljudi med 18. in 65. letom starosti, sta Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije in Rdeči križ Slovenije podpisala sporazum o sodelovanju, katerega cilj je, da h krvodajalstvu privabijo vsaj 400 novih darovalcev.

»Vseh naših trinajst društev gluhih in naglušnih iz Slovenije smo že spodbudili k udeležbi na krvodajalski akciji. Mnogi so se že odzvali. Želimo, da se v prihodnje še več naših članov odloči za darovanje, da prispevamo k zdravju vseh nas,« je potrebo po plemenitem sodelovanju pojasnil Mladen Veršič, predsednik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije.

Alojz Kovačič, predsednik Rdečega križa Slovenije, je dejal, da so takšni sporazumi koristni za celotno družbo, »da bomo lahko zagotavljali potrebne količine zdrave krvi za pomoč ljudem, ki jo potrebujejo, saj gre za nenadomestljivo tekočino, daruje pa jo lahko le človek«.

Kot navaja Rdeči križ, zaradi zapletov pri porodu vsak dan na svetu umre kar 800 žensk, velika večina v državah v razvoju. Najpogostejši vzrok smrti je huda krvavitev med porodom in po njem. Boštjan Novak, strokovni sodelavec za krvodajalstvo, ob tem dodaja, da se po grozljivi statistiki na naših cestah vsako leto zgodi 17.000 prometnih nesreč, zato kri potrebuje od 600 do 700 hudo poškodovanih oseb: »To pomeni, da za vsakega potrebujemo skoraj 20 krvodajalcev. Hiter račun pokaže, da samo zaradi prometnih nesreč potrebujemo od 12 do 13 tisoč krvodajalcev na leto – to je toliko, kolikor jih v vsem letu zbere Bolnišnica Maribor.«

Najpogostejša je krvna skupina A – ima jo 40 odstotkov ljudi; zelo redka pa je krvna skupina AB, ki jo ima le približno 7 odstotkov ljudi. Samo 18 odstotkov ljudi ima negativno krvno skupino. »Z negativno krvno skupino AB je bilo lani v Sloveniji

ji samo 778 ljudi,« pojasnjuje Boštjan Novak, ki je tudi sam darovalec z negativno krvno skupino.

Krvi ne smemo uvažati niti izvažati, razen če se zgodi humanitarna katastrofa. Izvoz lahko odobri predsednik vlade, pogoj pa je, da je v državi na voljo 12-dnevna zaloga s krvjo. Zaradi negativnega naravnega prirastka, ki je posledica prenizkega števila rojstev, bo v prihodnje nujno zagotoviti zadostno število mladih krvodajalcev: »Tudi odhod mladih v tujino je težava. Stremeti moramo k temu, da bomo čez 20 let imeli zanamce, ki bodo hodili na krvodajalske akcije namesto nas, ki bomo prestari,« strokovni sodelavec za krvodajalstvo pri Rdečem križu opozarja na problem, s katerim se ukvarjajo tudi v drugih državah Evropske unije.

Podpis sporazuma o sodelovanju

Pobudnik krvodajalstva med osebami z okvaro sluha je bilo pred tremi leti Društvo gluhih in naglušnih Pomurja – Murska Sobota, ki je takrat praznovalo 60. obletnico ustanovitve. »Krvodajalska akcija je človekoljubno dejanje, s katerim se lahko najbolj oddolžimo Sloveniji,« strne svojo pobudo k plemenitemu dejanju Branko Gornjec, sekretar tega društva.

V Sloveniji vsakih pet minut nekdo potrebuje kri. Že jutri smo med njimi lahko tudi mi. Zato ne odlašajte, pridružite se plemenitemu dejanju in darujte kri. Darujete jo lahko vsak delovni dan v katerem od centrov za transfuzijsko dejavnost.

Mag. Tina Grošelj

Strokovno poročilo z letne konference EFHOH 2019

Udeležili smo se letne konference Evropske zveze naglušnih (EFHOH), ki je bila letos v Zagrebu, na Hrvaškem. EFHOH je organizacija, ki se s svojimi aktivnostmi na vseh družbenih ravneh trudi izboljšati življenje naglušnih oseb. Konferenco, ki je potekala od 4. do 6. aprila v hotelu Palace, je zgljedno pripravilo Hrvaško združenje gluhih in naglušnih. Prvi dan so bile na sporedu delavnice, drugi dan konferenca, tretji dan pa generalna skupščina organizacije EFHOH. Na srečanju je bilo 90 udeležencev, predvsem predstavnikov organizacij gluhih in naglušnih in podjetij, ki se ukvarjajo s slušnimi pripomočki, ter ustanove z odločevalsko močjo iz Hrvaške in Evrope. Iz Slovenije se je konference udeležil dr. Matjaž Debevc, sicer član Odbora naglušnih ZDGNS.

Udeleženci konference

Glavna tema konference je bila letos Razumeti dostopnost. Naloga predavateljev je bila tako poudariti, kaj potrebujejo gluhi in naglušni za boljše dostopnost do informacij, izobraževanja, tehnologij in komunikacij.

1. DAN: DELAVNICE

Prvi dan konference so bile na vrsti tri delavnice na temo Iz govora v besedilo, Pozno oglušeli in Tinitus. Udeležili smo se delavnice z naslovom Iz govora v besedilo, v kateri so predstavili evropski projekt programa Erasmus+ z naslovom LiveTextAccess. Delavnico sta vodila Rocio Bernabe Caro z Višje šole za jezike (SDI) iz Münchna kot koordinator projekta in Wim Gerbecks iz podjetja Velotype VOF iz Nizozemske.

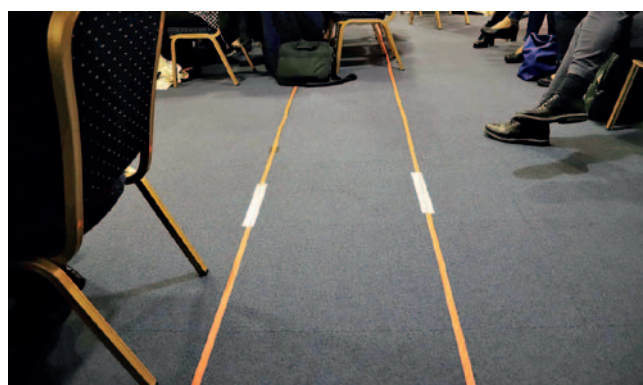
V živo so predstavili tri različne metode za prenos govora v besedilo, in sicer metodo ponovnega govora, hitrega tipkanja in avtomatskega zaznavanja

Sprotno pretvarjanje govora v besedilo

govora. Nato so predstavili še predlog učnega programa za učenje hitrega tipkanja in uporabo različnih tehnologij za pretvorbo govora v besedilo na zaslonu, ki bo prosto dostopen po končanem projektu leta 2021. Poleg tega bodo poskrbeli tudi za izdajo certifikatov, potrebnih za dokazovanje usposobljenosti za hitro tipkanje z uporabo metod ponovnega govora in tehnologij za hitro tipkanje. Več o projektu LiveTextAccess si lahko preberemo na njihovem naslovu <http://ltaproject.eu>.

Za to, da je bila delavnica dostopna za vse udeležence, so uporabljali dve tehnologiji: indukcijsko zanko za slušne aparate in sistem za pretvorbo govora v besedilo, ki smo ga lahko spremljali na majhnih zaslonih, nameščenih na mizah. Pri tem so uporabljali metodo ponovnega govora, pri katerem govorec govori v posebej oblikovano masko z mikrofonom, medtem ko poslušča govornike v prostoru. V tem primeru lahko dosežemo izredno visoko stopnjo kakovosti napisanega besedila na

Na konferenci je bilo zagotovljeno poslušanje tudi prek slušne indukcijske zanke.

zaslonu, še posebno če se uporablja programska oprema, ki je prilagojena govoru govorca.

Predstavili so tudi sistem za predstavitev besedila na zaslonu, pri čemer se uporabi metoda hitrega tipkanja. Sistem, poimenovan Text On Top, imajo tudi na Zvezi društev gluhih in naglušnih ter na Univerzi v Mariboru; podnapise prikazuje tako na elektronske prosojnice kot na dodaten zaslon s pomočjo hitrega tipkanja na klasično ali na akordno tipkovnico. Lahko ga povežemo tudi z Googlevim prevajalnikom, pri čemer uporabniki poljubno izberejo svoj jezik, ki se jim prevaja v živo. Vendar to deluje bolj ali manj za lažja besedila in je primernejši za angleščino, nemščino ali španščino, manj pa za slovenščino.

Tipkovnica Velotype za sprotno pretvarjanje govora v tekst

Na delavnici so predstavili sistem za hitro tipkanje, Velotype. Glavni del sistema tvori akordna tipkovnica, s katero lahko ob hkratnem pritisku na več tipk naenkrat izpišemo določeno besedo, ki pripada izbranim tipkam. Tako lahko dosežemo tudi do 300 besed na minuto, kar je vsaj trikrat hitreje, kot jih doseže hiter tipkalec na običajni tipkovnici. Na voljo je v 30 jezikih, a žal ne v slovenščini. Avtorji sistema so obljubili, da bodo preverili možnosti uporabe sistema tudi v Sloveniji.

Organizatorji so pojasnili, da obstaja tudi druga možnost, ki se imenuje Stenotype. Ta je deloma celo boljši od Velotypa, predvsem zaradi večjega slovarja besed, se pa ta sistem v resnici zelo malo uporablja.

Sledila je predstavitev izkušenj iz različnih držav, katerih predstavniki so se udeležili delavnice. Ugotovili smo, da sisteme podnaslavljanja v živo najpogosteje uporabljajo v Angliji, Franciji, Nemčiji, Avstriji in celo na Slovaškem. V vseh državah se čuti pomanjkanje in potreba po ustrezno usposobljenem kadru, ki bi bili sposobni izvajati podnapise z uporabo različnih metod za prenos govora v besedilo. Cilj vseh držav je vsekakor v tem, da bi bili vsi javni televizijski programi 100-odstotno podnaslovljeni, tako kot je to zdaj v Angliji in Franciji.

Ob koncu smo skupaj ugotovili, da je pomembno predvsem razumevanje vsebine na zaslonu in da ni potrebe po čisto dobesednem prepisu govora besede za besedo. Prav tako so se udeleženci strinjali, da metoda ponovnega govora ni najbolj zaželen, saj pri njej nastajajo veliki zamiki in čakanje na izpis, kar lahko posledično poslabša komunikacijo in razpravo v živo.

Predstavitel metode ponovnega govora

2. DAN: KONFERENCA

Drugi dan so organizatorji pripravili konferenco, na kateri je 18 domačih in tujih predavateljev predstavilo svoje poglede na razumevanje dostopnosti. Konferenco sta ob predsednici Hrvaške zveze gluhih in naglušnih Jadranka Krstić in predsednika Evropske zveze naglušnih Marcela Bobeldijka odprla tudi državni sekretar hrvaškega ministrstva za zdravje Željko Plazonić in svetovalka ministrice za demografijo, družino, mlade in socialno politiko Zvezdana Bogdanović.

Predsednica Hrvaške zveze gluhih in naglušnih Jadranka Krstić je v pozdravnem nagovoru povedala, da imajo na Hrvaškem približno 12.000 gluhih in naglušnih, v to evidenco pa niso zajeti starejši naglušni in drugi naglušni; dodala je še, da se v splošnem zelo prizadevajo za ozaveščanje o potrebah in zahtevah gluhih in naglušnih.

Državni sekretar hrvaškega ministrstva za zdravje Željko Plazonić je dejal, da se zavedajo problemov

gluhih in naglušnih in da se trudijo izboljšati razmere z aktivnostmi ministrstva na področju zakonov in povečanja uporabe tehnologij.

Svetovalka ministrice Zvezdana Bogdanovič z ministrstva za demografijo, družino, mlade in socialno politiko je poudarila pomen Konvencije o pravicah invalidov in njeno vključitev v hrvaško zakonodajo. Povedala je, da na Hrvaškem že skoraj 60 let obstaja šola za gluhe otroke, ki uspešno deluje še danes. Poudarila je vlogo ministrstva pri izboljšanju stanja invalidov na Hrvaškem, zato uspešno sodelujejo z vsemi invalidnimi društvi. Na Hrvaškem je 32 društev gluhih in naglušnih, ki jih podpira tudi ministrstvo. S podporo ministrstev izvajajo tudi izobraževanje tolmačev znakovnega jezika.

Kot zadnji uvodni govornik je nastopil predsednik Evropske zveze naglušnih Marcel Bobeldijk. Predstavil je tehnološke rešitve, ki jih tudi sam uporablja, osebno indukcijsko zanko, ojačevalnik in sistem za pretvorbo govora v besedilo. Povedal je, da se mora dostopnost izvajati povsod, tudi v kulturnem življenju, kot so gledališča in kinodvorane. Opozoril je na probleme zanesljivosti podnapisov, ki so še premalo natančni in pri katerih se pogosto pojavljajo napake. Organizacija EFHOH deluje pri vključevanju Konvencije o pravicah invalidov in Evropskega akta o dostopnosti ter Agende 22. Predstavil je tudi evropski razpis za dostopna mesta, kot primer pa navedel Ljubljano, ki je v letu 2018 dobila nagrado na tem področju. Vse navzoče je pozval, naj pripomorejo k temu, da bi se tudi druga mesta prijavljala na ta razpis. Želi, da se pri dostopnosti podpirajo inovacije, ki bi pomagale k večjim pravicam vseh ljudi.

Uvodnemu delu so sledila predavanja predavateljev. Kot prva je nastopila svetovalka ministrice Zvezdana Bogdanovič z ministrstva za demografijo, družino, mlade in socialno politiko, ki je predstavila zakon o hrvaškem znakovnem jeziku in druge zakonske podlage za gluhe, gluhoslepe in naglušne osebe na Hrvaškem. Zakon o hrvaškem znakovnem jeziku so sprejeli leta 2015. Za njegovo izvajanje, ki vključuje tudi izobraževanje, pa Hrvaška namenja približno milijon evrov na leto.

Zatem je nastopil Mher Hakobyan iz Evropskega foruma invalidov (EDF), ki je predstavil dostopnost ter politično udejstvovanje tega foruma v Evropi. Opozoril je na Evropski akt o dostopnosti, ki zdaj čaka samo še na potrditev Sveta Evropske unije. Nato bodo imele članice EU tri leta, da ga vključijo v svoje zakone. Poudaril je, da je treba obvestiti čim več pristojnih s tega področja v posameznih

državah, da bi ta pomembni akt čim prej vključili v zakonodajo vseh članic Unije.

Tomislav Benjak je predstavil podatkovno bazo registriranih invalidov, ki jih upravlja hrvaški Inštitut za javno zdravje. Povedal je, da je registriranih približno 512.000 invalidov, kar je okrog 12 % hrvaške populacije, ter približno 13.000 gluhih in naglušnih. Ugotavljajo pa, da žal ne morejo preprosto zajeti vseh, ki so naglušni, saj se kot takšni pogosto niti ne registrirajo. Mednje spadajo predvsem starejši občani in blažje naglušni, ki ne čutijo potrebe po pomoči oziroma jim je svojo oviro zaradi še vedno splošne stigmatiziranosti gluhih in naglušnih nerodno priznati.

Po odmoru je predavanja nadaljeval Masahito Kavamori z Univerze Keio na Japonskem in predstavil delovanje Mednarodne telekomunikacijske zveze (ITU), predvsem storitve telefonije na daljavo in komunikacije s pomočjo besedila. Profesor Kavamori trenutno vodi ITU-T sekcijo SG16 Question 26, ki se ukvarja z vprašanji dostopne multimedijske tehnologije. V tej skupini so razvili nekaj standardov za dostopne multimedijske telekomunikacijske storitve in podnapise za avdio-video radiodifuzijo. Predstavil je rešitve, kako lahko gluhi in naglušni komunicirajo z uporabo tehnologij s sliščimi s pomočjo prikaza besedila ali vide slike na manjšem zaslonu naprave, povezane v telefonski sistem. Standard med drugimi zahteva neomejen dostop do nujnega klica in 24-urni dostop do klicnih centrov. Opozoril je, da avtomatski prevod govora v besedilo ne sme zamenjati človeka, saj natančnost in ustreznost avtomatskega besedila ne dosegata zahtevane kakovosti. Na to opozarja tudi izjava Svetovne zveze gluhih in Mednarodne zveze naglušnih, ki od držav in organizacij, zadolženih za standarde, zahteva, da v telekomunikacijskih storitvah človeka ni mogoče zamenjati z avtomatskim prevodom govora v besedilo. Vsekakor pa so podnapisi potrebni v vseh oblikah predstavitve informacij in v telekomunikacijskih storitvah.

Amelie Rossignol-Farjon je predstavila Evropsko združenje za radiodifuzijo (EBU), ki je zadolžena za televizijske storitve. Med njihove naloge spadajo tudi storitve za dostopnost TV-vsebin. Gospa Rossignol-Farjon je sicer zadolžena za vsebino in je vodja ekspertne skupine za dostopne storitve. EBU sicer dela na področju podnapisov, avdio podnapisov, avdio opisov in programov z znakovnim jezikom. Po anketi med 36 televizijskimi ponudniki v 24 državah ugotavljajo, da vsi od njih zagotavljajo tudi podnapise, vendar z različno stopnjo gostote podnaslovljenih oddaj. Francija in Anglija naj bi imeli

100-odstotno podnaslavljanje, povprečje v EU je 60-odstotno. Večinoma so na voljo podnapisi, ki se vklopijo na željo ali z uporabo teleteksta ali drugih programskih pripomočkov, kot je novi odprti standard HbbTV. Največji problemi pri razširitvi podnapisov so cena, vključitev osebja in znanje na področju dostopnosti ter nadgradnja tehnološke opreme za izvajanje dostopnih TV-storitev. V prihodnosti vidijo rešitev v uporabi umetne inteligence.

Nato je Suzana Ivančić predstavila razvoj državne hrvaške televizije na področju dostopnosti od začetkov leta 2016. Uvedli so podnapise v okviru teleteksta in leta 2017 občasno dodali tudi tolmača znakovnega jezika na dveh hrvaških programih, HRT 1 in HRT 4. V zadnjem času k besedilu dodajajo tudi informacije o tem, kaj se sliši v ozadju, denimo glasbo, korake ali druge posebne zvoke, ki pripomorejo k dodatnemu dojemanju dogajanja na televizijskem zaslonu.

Mark Laureyns iz Evropskega združenja strokovnjakov za slušne aparate (AEA) je povedal, da se trudi jo izboljšati kakovost svojih storitev. Z organizacijo EFHOH želijo združiti moči na področju zakonov in standardov ter se pridružiti drugim mednarodnim organizacijam. Opozoril je na ustrezno higieno pri uporabi pripomočkov in slušnih aparatov, saj lahko pri neustrezni higieni pričakujemo tudi večje zdravstvene težave. V zadnjem času organizacija dela tudi na področju omejevanja glasnosti ojačevalcev zvoka, saj lahko ti hitro povečajo zvoke nad 130 dB, kar je odločno preglasno. Ugotovili so, da v nekaterih evropskih mestih ušesa zaščiti samo 20 % ljudi, preostalih 80 % pa sploh ne. Visoko raven osebne zaščite sluha je zaznati samo na Nizozemskem v Utrechtu ter v Belgiji v Gentu in Antwerpnu. Zato zahtevajo omejitve glasnosti, ki bi bila določena tudi v okviru standardov, kot jo ima ITU.

O polževih vsadkih in pomoči uporabnikom je govorila Julie Higei iz fundacije Cohlear. Želijo pomagati ljudem, da bi slišali in da bi bili slišani. Pri svojem delu sodelujejo z različnimi organizacijami, podpirajo pa tudi finančno zanimive projekte za izboljšanje statusa gluhih in naglušnih.

Bernd Katzenbauer iz organizacije MED-EL z Dunaja je povedal, da so edini, ki pri vstavljanju polževih vsadkov uporabijo celoten polž in ne samo njegov del, s čimer se izboljša poslušanje tako nizkih kot visokih frekvenc. Vendar opozarjajo, da je treba probleme s sluhom vselej najprej poskusiti reševati s slušnimi aparati, in šele ko res ni nobene druge možnosti, se vstavi polžev ali kostni vsadek.

Zanimivo je bilo predavanje Juha Nikula, ki je tudi z videoposnetki pokazal, kako deluje sistem kartografije najboljših točk v dvorani za poslušanje s pomočjo indukcijske zanke. Podjetje QLU v dvorani najprej postavi merilne točke in na vsakem sedežu preverja jakost signala indukcijske zanke ter poišče neugodne točke. Ko je karta izdelana, si lahko uporabniki slušnih aparatov izberejo tiste sedeže, na katerih je signal indukcijske zanke najboljši. Za celotno meritev dvorane potrebujejo samo približno dve uri. Na spletni strani <http://hereUhear.com/> si lahko pogledamo nekaj kart zanimivih dvoran.

Sledila so predavanja hrvaških govorcev iz hrvaških organizacij, ki se ukvarjajo z invalidi. Opozorili so na težave hrvaških državljanov predvsem na deželi in otokih in na pogoste kršitve njihovih pravic. Predstavili so tudi rezultate raziskav, s katerimi so ugotovili, da obstaja problem identitete, nizkega samospoštovanja pred delodajalci in slabše kakovosti življenja.

Na koncu sta svoje poglede predstavila tudi predstavnik izobraževalnih ustanov iz Nemčije in Slovenije. Najprej je bila ponovna predstavitev projekta LiveTextAccess iz SDI München, nato pa je dr. Matjaž Debevc z Univerze v Mariboru kot predstavnik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije in kot član ekspertne skupine za dostopnost Svetovne zveze gluhih predstavil zakone in standarde na področju tehnologij, ki jih je treba upoštevati za izboljšanje statusa gluhih in naglušnih, ter primere tehnologij, ki se danes uveljavljajo. Predstavil je tudi evropski projekt PACES, v katerem želijo omogočiti dostopnost študentom v Egiptu in Maroku. Organizacijo EFHOH je pozval, naj nujno opozori podjetja v svetu, da je treba začeti razvijati tudi metode, s katerimi bi uporabniki sami nastavljali slušne aparate in s katerimi bi omogočili tudi nastavljanje na daljavo po videokonferenci za vse, ki ne morejo priti do avdiologa, na primer nepokretni.

Dr. Matjaž Debevc je govoril o e-dostopnosti.

3. DAN: LETNA SKUPŠČINA EFHOH

Tretji dan je bila letna skupščina organizacije EFHOH. Na njej so bile udeležene zveze gluhih in naglušnih iz skoraj vseh evropskih držav. Slovenija je dobila dva glasova za glasovanje, skupnih glasov je bilo 60. Sodelovala je tudi Mednarodna zveza naglušnih (IFHOH), ki jo je predstavljal njen podpredsednik Avi Blau iz Izraela. Organizacija EFHOH je tako v letu 2019 dobila novega člana, Združenje gluhih in naglušnih iz Gruzije, zapustila pa jo je poljska organizacija OSOB, ki je spremenila svojo politiko delovanja. Udeleženci so pregledali letno poročilo; nanj ni bilo pripomb ali komentarjev, zato so ga z glasovanjem potrdili. Člani odbora so predstavili tudi težavo z ugotavljanjem števila naglušnih v Evropi, saj se podatki o tem razlikujejo. Na splošno je uveljavljeno število 52 milijonov naglušnih v Evropi, kar pomeni približno deset odstotkov celotne populacije.

Sledila je potrditev finančnega poročila, ki je bilo zaključeno s pozitivno bilanco. Za finance organizacije EFHOH vzorno skrbi Darja Pajk iz Slovenije, sicer tudi članica Odbora naglušnih na ZDGNS.

Predstavitev rezultatov ankete je bila namenjena ugotavljanju, s čim naj se EFHOH ukvarja v prihodnosti. Ugotovili so, da je na prvem mestu treba spodbujati razvoj pretvarjanja govora v zapisano besedilo, sledijo podnapisi, dostopnost v javnosti in na dogodkih, rehabilitacija in vabljenje novih članov. Ugotavljajo, da članice od organizacije potrebujejo več informacij in primere dobrih praks pri delu z naglušnimi. Prav tako je pomembno, da EFHOH potrdi in razširi deklaracije, ki bi lahko pripomogle k večji kakovosti storitev za naglušne v Evropi.

Predsednik EFHOH Marcel Bobeldijk

Zatem so bile na vrsti volitve za odbor. Za naslednje leto v vodstvu ni bilo sprememb. Za predsednika je bil ponovno izvoljen Marcel Bobeldijk iz Nizozemske, za podpredsednico Lidia Best Smolarek iz Anglije ter Darja Park za finančne zadeve. Za izboljšanje delovanja organizacije in povečanje

njenega vpliva v družbi so izglasovali tudi povečanje članarine glede na velikost pridruženih članic in sodelovanje v evropskih projektih.

Nato je sledila predstavitev svetovnega kongresa Svet brez ovir (angl. World Without Barriers), ki bo v Budimpešti od 25. do 30. maja 2020. Organizira ga organizacija IFHOH v sodelovanju z organizacijo EFHOH ter lokalno zvezo gluhih in naglušnih, madžarsko SINOSZ.

Max Niebling iz Evropske zveze proizvajalcev slušnih pripomočkov (EHIMA) je predstavil nekatere podatke iz raziskav lastnih anket z naslovom EuroTrak, ki so sicer ekvivalent ameriški anketi MarkeTrak. Raziskave kažejo, da je v Evropi približno deset odstotkov naglušne populacije (52 milijonov) in da se povečuje uporaba slušnih aparatov. Vendar ugotavljajo, da je med vsemi, ki bi lahko uporabljali slušni aparat, trenutno le 42 odstotkov uporabnikov takšnih, ki ga tudi intenzivno uporabljajo. Še vedno pa je žal okrog šest odstotkov slušnih aparatov v predalih, predvsem pri starejših ljudeh. Poudaril je, da uporaba slušnih aparatov zmanjšuje pojav depresije in celo demence ter izboljša kakovost življenja. Povedal je, da se ugotavlja, da je v Evropi škode zaradi naglušnosti na letni ravni celo do 185 milijard evrov, pri čemer je od tega izgub na produktivni ravni do 55 milijard evrov. V Nemčiji so stroški na osebo, če ta ne nosi slušnega aparata, celo do 10.300 evrov na leto. Podrobnejši podatki so na voljo tudi na spletni strani na <http://Ehima.com/Eurotrak/>.

Podpredsednica Lidia Best Smolarek je v zaključku predstavila še trenutne standarde na področju gluhih in naglušnih, kot so avdio-media storitve za televizijo in video na zahtevo. Na voljo so sicer štiri glavne storitve: podnapisi, znakovni jezik, avdio podnapisi in govorjeni podnapisi. Člani organizacije EFHOH so vabljeni, da v svojih državah pomagajo izpolniti določila v teh standardih. ITU, na primer, je izdal navodila za klicne storitve (angl. Remote Capturing Services), ki je bil potrjen v juliju 2018. V letu 2019 bodo izšla tudi navodila za ojačevalce zvoka (angl. Sound Amplifier). ITU deluje zdaj tudi pri pregledu in podpori za podporne slušne naprave (angl. Assistive Listening Devices).

Avtorja se zahvaljujema slovenski Zvezi društev gluhih in naglušnih za pomoč pri udeležbi na tej konferenci in za to, da smo poleg stališč Svetovne zveze gluhih in naglušnih lahko predstavili tudi evropski projekt Erasmus+ PACES (<http://pacesproject.eu/en/home/>).

Matjaž Debevc in Ines Kožuh

Dodatno zaračunavanje storitev

Dodatno zaračunavanje vseh možnih storitev v domovih za starejše postaja modna muha, ki po mnenju oskrbovancev, svojcev pa tudi širše javnosti postaja tudi nenadzorovan poligon dobičkonosnega ustvarjanja. Vse to dogajanje ob vsesplošni podražitvi oskrbnin in zaračunavanju dodatnih storitev je skrb vzbujajoče za oskrbovance, ker ni jasno, kdo je pravzaprav glavni odločevalec, ali lahko domovi sami odločajo o vsem ali pa nad vsem tem bedi tudi država in dodatna zaračunavanja storitev tudi odobrava in potrjuje oziroma ali sploh ima možnost, da od izvajalcev zahteva črtanje posameznih dodatnih storitev.

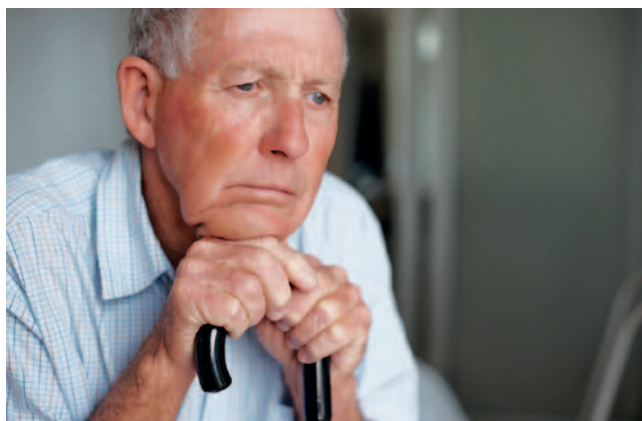
En evro za vsako namestitev slušnega aparata v uho za oskrbovance v domovih za starejše

Vsekakor pa skrbi čedalje daljši seznam zaračunanih storitev, marsikatera na novo zapisana storitev pa je v resnici tudi srhljiva. Ena od takih na novo nastalih zaračunanih storitev je »namestitev slušnega aparata«, ki jo vrednotijo 1 evro. Kako so ponekod ovrednotili to storitev natančno na 1 evro, je še eno vprašanje za kdaj drugič, še posebno ob predpostavki, da se toliko zaračunava za slabe pol minute dela. Račun kaj hitro pokaže, koliko je lahko hipotetična postavka na uro in koliko je to v osmih urah na dan in koliko na mesec. Ob tem preračunavanju z željo po dobičku pa je zagotovo zelo pomemben dejavnik tudi statistično dokazano dejstvo, da se polovica starostnikov sprijema z izgubo sluha in je potencialnih uporabnikov slušnih aparatov.

Na prvi pogled 1 evro mogoče res ni veliko, vendar je dejstvo, da je namestitev slušnega aparata vsakodnevna storitev, včasih lahko tudi večkrat na dan, in to lahko hitro postane strošek, ki si ga marsikateri oskrbovanec ne more privoščiti. Človek brez slušnega aparata postane še bolj izoliran od

družbenega dogajanja, osamljen, dehumaniziran, diskriminiran in posledično še bolj depresiven v okolju, ki naj bi mu omogočilo polno vključenost in zdravo ter produktivno tretje življenjsko obdobje. Ob branju takih poslovno dobičkarskih umotvorov se marsikomu zdi grozljivo, kako razčlovečeni postajajo ponekod ti odnosi do starejših ljudi, še posebno do tistih s posebnimi potrebami, ki še toliko več in bolj potrebujejo spoštljiv odnos do osebnega dostojanstva in seveda razumevanje za težave, s katerimi se spoprijemajo. Slušni aparat je že tako ali tako dodaten strošek za marsikaterega uporabnika, z baterijami in dodatnim vzdrževanjem vred, zato je, milo rečeno, nespodobno, da se jim v domovih za starejše zdaj ta uporaba še dodatno zaračunava.

Spoštovani vsi tisti, ki odločate o doplačevanju storitev v domovih za starejše občane, razmislite malo, kaj je plačljiva storitev in kaj je spoštovanje človekovega dostojanstva.

Naglušni brez slušnega aparata so podvrženi depresiji, psihozam, upadu kognitivnih sposobnosti, demenci in imajo krajšo življenjsko dobo.

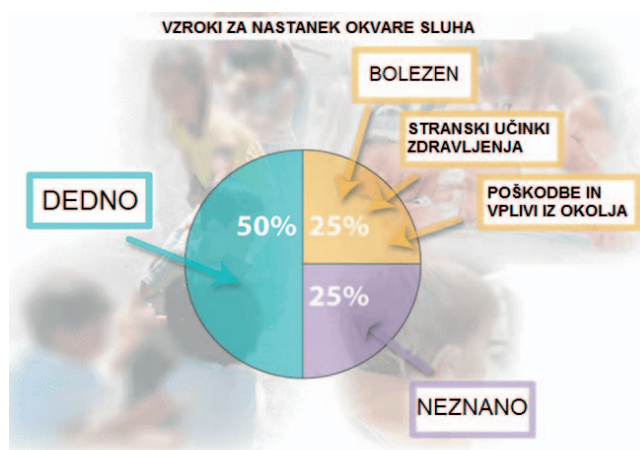
Kot predsednik odbora naglušnih uporabnikov slušnih aparatov, ki deluje pod okriljem Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, vas vljudno naprošam za razmislek, predvsem pa za spoštljiv odnos do vseh oseb, ki za polno vključenost in socializacijo nujno potrebujejo slušni aparat. Slušni aparat ni luksuz, ampak je potreba in želja uporabnikov po enakovredni komunikaciji v njihovem socialnem okolju. Prijaznost ne bi nikoli smela biti plačljiva storitev, ampak spoštovanja vredna prostovoljna človekoljubna pomoč. Prijaznost do sočloveka je vrednota, takšno zaračunavanje dodatnih storitev pa navadna sramota.

Boris Horvat Tihi

Dednost in gluhot

Na svetu živi več kot sedem milijard ljudi in vsak izmed nas ima edinstveni genski zapis, podobno kot prstni odtis. Niti dve osebi, razen enojajčnih dvojčkov, nimata identičnega genskega zapisa, ki določa dedovanje lastnosti. Ljudje smo pogosto podobni svojim staršem ali starim staršem. Tako kot videz se lahko dedujejo sposobnosti, bolezni in celo del osebnosti.

O genetiki smo se pogovarjali s specialistko otorinolaringologije doc. dr. Sabo Battelino, saj nas je zanimal odgovor na vprašanje, zakaj imata lahko slišča starša gluhega otroka in zakaj se gluhim staršem lahko rodi slišč otrok. Čeprav je danes v medicini že znano, da se gluhot ali napredujoča izguba sluha lahko deduje, popolnega odgovora stroka še nima, saj je le 50 odstotkov okvar sluha genskih, povzročča pa jih tudi vrsta zunanjih vplivov.

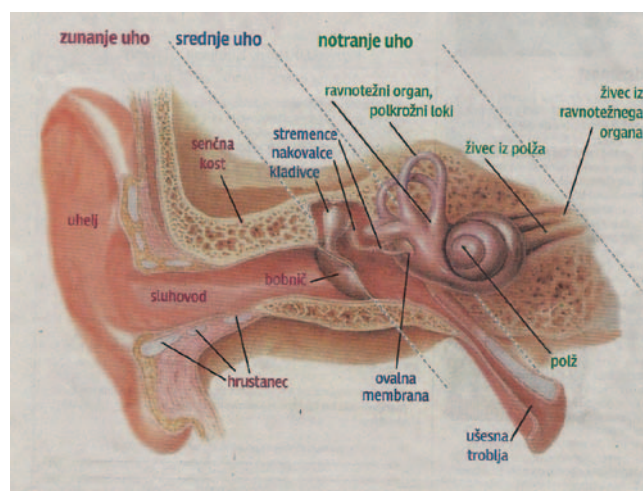

Vzroki za izgubo sluha

Gensko testiranje je pomembno, pojasnjuje dr. Saba Battelino, saj da novo znanje o bolezni, tudi na molekularni ravni. Po drugi strani lahko nehajo iskati druge vzroke – napredujoče bolezni, multiplo sklerozo, razne infekcije, degenerativne bolezni – in s tem lahko končajo diagnostični postopek. Pogosto zavržejo tudi razne mite, ko ljudje pridejo z zgodbami, da je otrok padel in je zato gluhi. Ob tem sogovornica dodaja, da so imeli paciente, ki so dolga leta mislili, da so gluhi po cepljenju, pa se je izkazalo, da za to obstaja genski razlog. Zato je pomembno, da se diagnostični postopek konča in se pacientu predstavi vzrok. Kajti če pozna vzrok za težavo, se z njo laže spoprime, zdravniki pa laže napovedo njen potek v prihodnosti in načine, kako pomagati. Pri otroku, ki slabo sliši in je njegov sluh

na meji, starši pa ne vedo, ali bi vztrajali z uporabo slušnih aparatov, zdravniki pa ugotovijo hudo gensko okvaro, staršem svetujejo, naj se odločijo za polžev vsadek, saj bo otrok v pol leta popolnoma gluhi. In ravno v omenjenih primerih so jim v pomoč tovrstne raziskave.

Zdravniki pri gluhoti in napredujoči izgubi sluha poznajo že nekaj genov oziroma patoloških sprememb, ki imajo za posledico slabši sluh ali celo gluhot. Za lažjo ponazoritev dr. Saba Battelino poenostavljeno razloži, da so ena prvih motenj, povezanih z izgubo sluha, koneksini oziroma proteini, ki si jih lahko predstavljamo kot kanalčke, predore in prehode med celicami, prek katerih si te izmenjujejo glukozo, kisik in druge življenjsko pomembne snovi. Če je v predoru motnja, je jasno, da snovi ne pridejo do celic, ki zaznajo zvok, zato celice slabše delujejo in na koncu celo odmrejo. Teh kanalov je veliko, in glede na to, koliko jih ima človek v ušesu in koliko genov je okvarjenih, pride do gluhot. Sprva še lahko delujejo, nato pa se izrabijo in pride do napredujoče izgube sluha.

Zgradba ušesa

Gluhot in napredujoča izguba sluha se lahko deduje, tako kot otroci po svojih starših dedujejo barvo oči, las, skodranost, plešavost in jamice na obrazu. Gene posredujejo oba starša. Običajno v paru prevlada dominantni gen pred recesivnim. Če otrok od enega starša dobi recesivni gen, od drugega pa dominantnega, bo lastnost, za katero je ta gen, taka, kot jo določa dominantni gen. Če dobi dva recesivna gena, pa bo lastnost taka, kot jo določa recesivni gen. Dr. Saba Battelino pojasni, da imata lahko tudi starša, ki slišita, otroka,

ki ne sliši. Oba imata lahko recesivni gen, najbolj raziskani koneksin 26, z najpogostejšo delecijo (izgubo dela kromosoma ali gena) 35 – delecijo G. Če imata takšna starša otroka, ki je podedoval oba recesivna gena, je skoraj nujno, da bo napredovano slabše slišal ali pa se bo rodil gluha. Imata pa tudi možnost za zdrave potomce, prenašalce recesivnih genov, ali otroke z obema recesivnima genomoma in posledično skoraj povsem gotovo okvaro ali izgubo sluha.

Tudi dvema gluha staršema se lahko rodi slišič otrok. Doktorica Battelino pojasnjuje, da je samo do 50 odstotkov gluhotе genske, povzročijo pa jo lahko tudi drugi vplivi, kot so meningitis, okužba s citomegalovirusom, poškodba, zlatenica, hipoksija ... Tako obstaja veliko gluhih, ki so oglušeli po rojstvu in nimajo nikakršne genske osnove za gluhotu ter imajo slišiče otroke. Tudi pri otroku staršev, ki imata kombinacije recesivnih genov in sta oba gluha, ni nujno, da se bo omenjena mutacija genoma ponovila.

Kako potekajo genske preiskave, nam je pojasnila doktorica molekularne biologije in vodja genetskega laboratorija Pediatrične klinike Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana dr. Katarina Trebušak Podkrajšek. Vzorec za genske preiskave je DNK, genski material, ki je v vsaki naši celici. DNK izolirajo iz periferne krvi ali brisa ustne sluznice. Sestavljena je iz štirih črk in vsaka oseba ima točno določeno zaporedje teh štirih črk. V okviru preiskav iščejo spremembe, ki so se zgodile v tem zaporedju in so vzrok neke spremembe. Če zaporedje ni tako, kot bi moralo biti, se razvije neka bolezen. Pri delu, ki je zelo dolgotrajno, strokovnjak najprej pregleda zaporedje gena in določi spremembe, šele zatem lahko pove, ali ima oseba prisotno spremembo, ki je vzrok za gluhotu. Če je nima, ve, da je vzrok neke druge, kajti gluhotu je izjemno heterogena bolezen. V njen razvoj je vpletenih ogromno genov, v omenjenem genetskem laboratoriju pa analizirajo le dva, kjer so te spremembe najpogostejše.

Družini veliko pomeni, če pozna vzrok gluhotе – da ne gre za okužbo, temveč za genetiko, zato stanja ne more spremeniti. V smislu nadomeščanja okvarjenega proteina ni na voljo nikakršne terapije, zato zdravniki lahko le napovedo odstotek možnosti za pojav izgube sluha. Tudi če bi že v maternici ugotovili, da bo otrok gluha, ne bi naredili nič. Imel bo sicer senzorno okvaro, vendar to ne bo imelo takih posledic, kot če bi se rodil s hudo telesno ali duševno okvaro.

Z genskimi raziskavami ne zmanjšujejo odstotka gluhih. Lahko pa po besedah ene od sogovornic vplivajo na zmanjšanje negenskih vplivov – pazijo se okužb, skrbijo za boljše varstvo ob rojstvu, za manj hipoksičnih okvar ter manj antibiotikov, ki lahko okvarijo sluh. Vendar bodo gluhi vedno obstajali, saj ne gre le za genske okvare, temveč tudi za napake, ki se ob normalnem genomu (celoti dndnih informacij v organizmu) razvijejo po rojstvu. Če vemo, da 25 odstotkov okvar spoznamo in nanje lahko vplivamo, jih še vedno ostane 25 odstotkov, povezanih z gluhoto, za katere ne vemo, zakaj so nastale in na katere ne moremo vplivati.

Doktorica Saba Battelino dodaja, da raziskave prav tako niso usmerjene v sistemsko zmanjševanje te zaznavne okvare. Gluhi so močna skupina, ki ima razvit svoj znakovni jezik in kulturo. Pri tem jih podpirajo, kot zdravniki, kirurgi in avdiologi pa trdijo, da gre za zaznavno okvaro, na katero ne gledajo kot na posebno vrsto kulture. Prav tako svetujejo, naj se gluhotu premosti z vsemi sredstvi, ki so na razpolago – pri gluhih naj se vstavi polžev vsadek, naglušnim pa naj se ponudi slušni aparat. Zdravniki pa poznajo tudi cele družine in skupine, ki ne želijo nobenih raziskav, nobene rehabilitacije in nobene pomoči ter včasih z žalostjo spremljajo primere, kjer se starša odločita, da bo otrok gluha, čeprav bi lahko hodil v običajno šolo in razvil običajni govorno-slušni jezik.

Mag. Tina Grošelj

PIŠITE V NAŠE GLASILO
urednistvo.ist@zveza-gns.si

Pobuda Gledališki tolmač

V aprilu smo v Društvu gluhih in naglušnih Ljubljana organizirali pobudo Gledališki tolmač, ki jo je omogočila NLB. Njen namen je bil približati slovenska gledališča gluhim in jim tako omogočiti ogled nekaj stalnih predstav na odrih slovenskih gledališč, ki so bile doslej na voljo le slišječemu občinstvu. Želimo si, da bi bilo sčasoma vse več predstav dostopnih za gluhe. Za pobudo je bila pripravljena tudi spletna stran www.gledaliski-tolmac.si. Častni pokrovitelj pobude je predsednik Republike Slovenije Borut Pahor.

Predstava Realisti

V okviru pobude so si gluhi lahko ogledali naslednje predstave: Mazohistka v gledališču Anton Podbevšek v Novem mestu (12. 4. 2019), Žogica Marogica

Predstava Zabava za Borisa

ca v Lutkovnem gledališču Ljubljana (18. 4. 2019), Zabava za Borisa v Prešernovem gledališču Kranj (20. 4. 2019) in Realisti v SNG Nova Gorica (23. 4. 2019). Odzivi gluhih so bili zelo dobri. Navdušeni so bili nad tem, da so lahko, nekateri prvič, spremljali in razumeli predstave ter imeli občutek, da so enakovredni. Povedali so, da so predstave s tolmačem nekaj izrednega. Zelo smo veseli, ker smo lahko gledališče približali tudi gluhim otrokom, ki so v predstavi Žogica Marogica zelo uživali in v njej sodelovali. Tudi sliščeči starši, ki imajo gluhe otroke, so povedali, da je bila izkušnja enkratna.

Zahvaljujemo se vsem tolmačem, ki so sodelovali in tako zgodbe približali gluhim. Dela za pripravo ene predstave je bilo ogromno. Zahvaljujemo se tudi vsem organizacijam, ki ste našo pobudo delile z objavami na svojih spletnih straneh in družbenih omrežjih in s tem omogočile ozaveščanje širše javnosti o dostopnosti gledališč za gluhe.

Predstava Žogica Marogica

Veseli smo, da so slovenska gledališča pokazala zanimanje in posluh za potrebe gluhih gledalcev ter da so bila pripravljena sodelovati v naši pobudi. Ob predstavah v znakovnem jeziku se vsi začnemo bolj zavedati primanjkljaja, ki ga na kulturnem področju doživljamo gluhi, ter obenem bogastva, ki pa nam je za zdaj še nedostopno.

Foto: Nejc Hafner

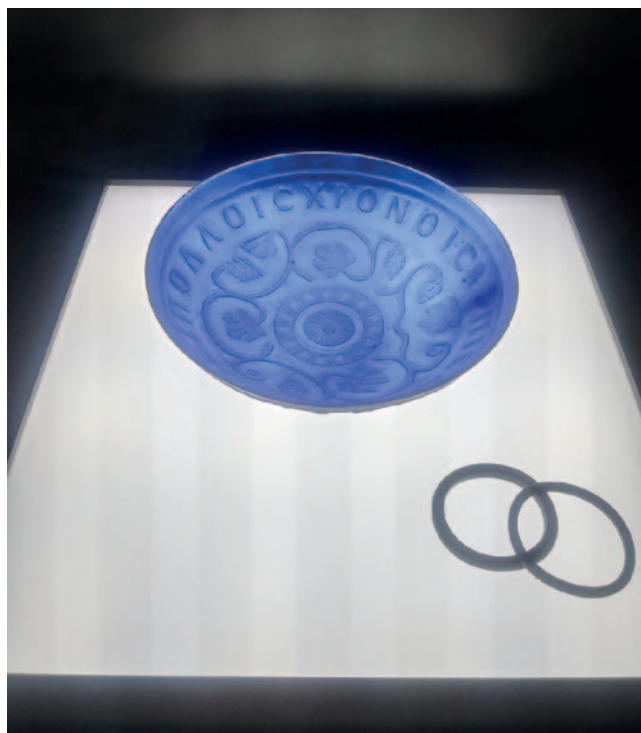
Tine Jenko

Po sledih naših prednikov

Z uporabniki dnevnega centra smo si konec marca ogledali dve zelo zanimivi razstavi. Najprej smo si ogledali znamenito modro posodo, ki so jo našli v sarkofagu med izkopavanji na Gosposvetski cesti v Ljubljani med letoma 2017 in 2018. Posoda je iz 4. stoletja in je narejena iz prosojnega modrega stekla. Na njej je napis v grščini: »Pij, da bi živel večno, veliko let.« V sarkofagu so našli tudi zapestnici iz gagata. Najdba je vzbudila zanimanje in povpraševanje po vsem svetu. Članki o njej so bili objavljeni tudi v znameniti reviji National Geographic. Bolj kot sama posoda pa je za arheologe uganka ženska, v sarkofagu katere so našli posodo.

Drugo razstavo smo si ogledali v Narodnem muzeju Slovenije v Ljubljani, kjer smo občudovali najstarejše glasbilo na svetu, piščal, izdelano iz kosti jamskega medveda. Gre za najznamenitejšo najdbo arheoloških izkopavanj v Divjih babah iz leta 1995. Poleg tega smo videli tudi veliko drugih zanimivih artefaktov, med drugim tudi viteški meč in vaško situlo.

Jasna Urban

Modra posoda iz prosojnega modrega stekla z izpisano zdravico v grščini in zapestnici iz 4. stoletja

(Ne)varno na internetu

V sredo, 10. aprila, nas je v Društvu gluhih in naglušnih Severne Primorske obiskal Simon Rosič, kriminalist PU Nova Gorica. Predstavil nam je pasti na internetu in družbenih omrežjih. Predaval nam

Udeleženci strokovnega predavanja

je iz lastnih izkušenj dela in nas opozoril, da se zlorabe interneta dogajajo v naši neposredni bližini – v naši okolici, kjer živimo in se gibljemo, čeprav se tega ne zavedamo in si mislimo, da se takšne stvari dogajajo samo v filmih in drugih državah.

Živimo v obdobju, ko je internet del vsakega izmed nas, saj nam daje veliko informacij iz zunanjega sveta in nam omogoča čedalje več možnosti različnih komunikacij, vendar se hkrati premalokrat zavedamo, kakšne so pri tem nevarnosti in posledice.

Najranljivejši so mladostniki, saj je na svetu veliko kriminalnih združb, ki po raznih družbenih omrežjih, kot so Facebook, Snapchat, Kik, Whisper, Tinder, Instagram itd., prevzamejo identiteto resnične osebe ali si to osebo izmislijo in se tako povežejo

z uporabniki. Poskušajo komunicirati tako, da najprej pridobijo zaupanje uporabnika, s katerim se pogovarjajo, nato pa od njih zahtevajo denar, spolne usluge. Takrat se je treba zaupati osebi, ki jo dobro poznamo, svetovalnim delavcem na šolah, centru za socialno delo, društvom in predvsem policiji.

Članice in člani Društva gluhih in naglušnih Severne Primorske so z zanimanjem prisluhnili nasvetom.

Zavedati se moramo, da takoj ko vstopimo na splet, smo že tam in nas nihče ne more izbrisati. To pravzaprav dokazuje tudi eno izmed večjih družbenih omrežij Facebook, kajti ko enkrat objavimo fotografijo, postane ta last Facebooka in z njo lahko počne, kar hoče. Zato bodimo previdni pri sklepanju novih prijateljstev in vedno preverimo profil-

no fotografijo ter se prepričajmo, da ta oseba res obstaja. Nikakor pa ne sprejemajmo prijateljstev ljudi, ki jih ne poznamo.

10 zlatih pravil za varno uporabo spleta

1. Na spletu ne izdajaj svojih osebnih podatkov niti podatkov svojih staršev.
2. Ne objavljalj svojih zasebnih fotografij niti fotografij svojih prijateljev.
3. Gesla so skrivnost! Ne zaupaj jih niti najboljšemu prijatelju.
4. Spoštuj pravila lepega vedenja na spletu. Nadlegovanje in žaljivi govor po internetu ali telefonu sta nedopustna.
5. Ne srečuj se z neznanci s spleta.
6. Staršem povej, če te kdo nadleguje ali če na spletu naletiš na neprimerno vsebino.
7. Z uporabo interneta in mobilnih naprav se pretiravaj.
8. Z interneta ne prepisuj, ne da bi navedel vir.
9. Ni vse res, kar piše na internetu. Obvezno preveri še druge vire.
10. Za dodatne informacije, nasvete, igre in zabavo večkrat obišči www.safe.si.

Zahvaljujemo se Policijski upravi Nova Gorica, želimo si še več takih sodelovanj!

Manca Peroci

Posvet o pridobitvi slušnih aparatov

Zadnjo sredo v aprilu sem kot podpredsednik Medobčinskega društva gluhih in naglušnih občin Slo-

Udeleženci posveta o pravici do slušnega aparata in tehničnih pripomočkov

venske Konjice, Vitanje in Zreče organiziral posvet za naglušne člane društva. Namenjen je bil predvsem informiranju, kako pridobiti slušni aparat in druge pripomočke za gluhe in naglušne osebe.

Pravice do pripomočkov je podrobno predstavil Milan Zupanc iz DGN Celja, o pridobitvi slušnega aparata pa predstavnik podjetja Neuroth.

Posveta so se udeležili člani društva pa tudi drugi uporabniki slušnih aparatov. Udeleženci so imeli tudi možnost preizkusiti različne pripomočke, tudi slušno zanko.

Dušan Simčič

Izlet v Hrastnik

Članice in člani Medobčinskega društva gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče smo se nedavno soboto odpravili na izlet v Hrastnik. Najprej smo obiskali muzej v Hrastniku, kjer je v začetku 20. stoletja potekal pouk. Spoznali smo zgodovino Hrastnika in si ogledali razstavo, ki zajema trinajst tematskih sklopov, povezanih s Hrastnikom. Nato smo se odpravili v steklaro Hrastnik ter si ogledali celotno proizvodnjo in izdelavo steklarskih izdelkov. Po ogledu je sledila vožnja proti Vranskemu, kjer smo se okrepčali ob kosilu in prijetnem druženju.

Jaša Gačnikar

Članice in člani MDGN občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče

Prevoz.org

27. marca sva skupaj s Sandijem Laknerjem v Me-stnem društvu gluhih Ljubljana predstavila spletno stran Prevoz.org. Pobudo za predavanje je dal Sandi, ker je lani prvič izkoristil cenejši in hitrejši prevoz na slovensko obalo. Sam pa sem že »stari maček«, saj te prevoze uporabljam že od leta 2012. Leta 2012 sem zanje izvedel prav na tečaju slovenskega znakovnega jezika. Prvotno so bili namenjeni študentom in dijakom, danes ga jih uporabljajo vsi, tudi zaposleni in upokojniki.

Prevoz.org je sistem neprofitne delitve prevozov. Iz pojasnila Direktorata za trg dela in zaposlovanje sledi, da deljenje zasebnih prevozov, ki jih tako ali tako opravite za svoje osebne potrebe, ne pomeni dela na črno. Prav tako ni delo na črno, če si med seboj razdelite stroške prevoza/goriva/cestnin.

Če pa bi upravljali svojo prevozniško podjetje (na primer ponujanje količinskih popustov, redne vožnje na zahtevo iskalca prevoza – avtoštoparja – torej vožnje, ki jih ne bi opravili, če sopotnika ne bi bilo), država tovrstno početje šteje za opravljanje dejavnosti. Takrat pa morate izstaviti račun.

Bistvo omenjene spletne strani je, da poiščeš prevoz ali ponudiš lasten prevoz in tako do cilja prideš

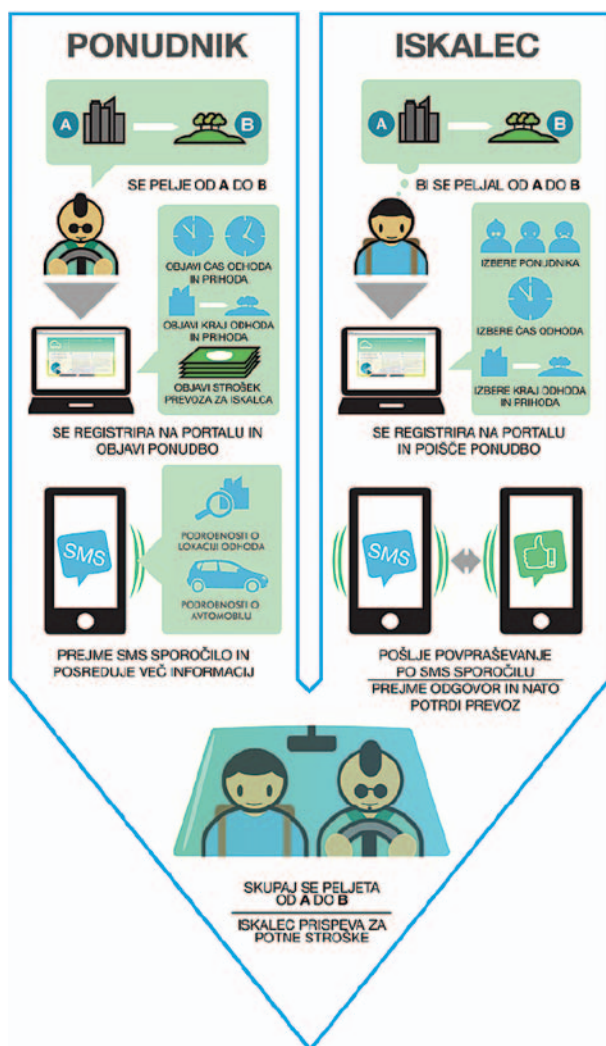
Dostop do spletne strani Prevoz.org

hitreje in ceneje. Spletni portal Prevoz.org je namenjen vsem, ki želijo deliti ali iščejo prevoz. Iskalcem in ponudnikom prevoza omogoča, da se predhodno dogovorijo za prevoz. Pobiralci avtoštoparjev so vozniki, ki imajo že zagotovljen lasten prevoz, a bi radi iz različnih razlogov popeljali še nekoga (na primer, zmanjšali stroške goriva). Avtoštoparji iščejo prevoz v določen kraj. Namesto klasičnega štopanja (beri: stanja na mrazu in upanja na usmiljenje voznikov) na Prevoz.org poiščejo, kam želijo priti, pustijo svoj kontakt (GSM številko – SMS) in čakajo na potrditev voznika, ali ima prostor.

Kako je to v praksi?

Spletna stran je dostopna na osebнем ali prenosnem računalniku, tabličnem računalniku in pametnem telefonu.

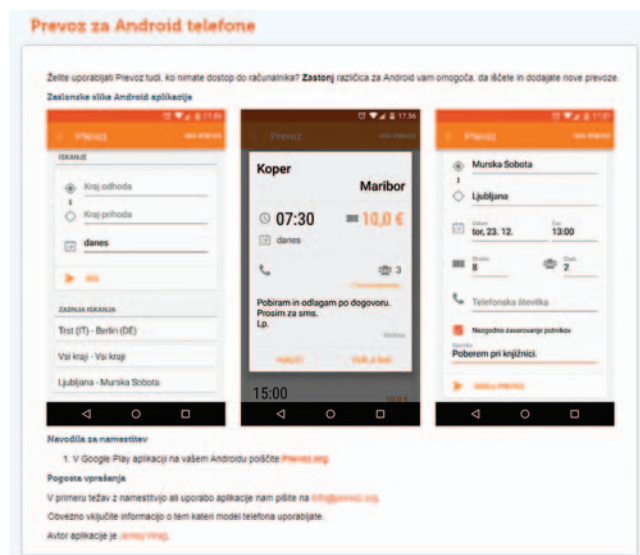
Primer: Polona bi se rada vrnila iz Portoroža v Ljubljano, vendar nima svojega avta. Lahko bi šla domov z javnim prevozom, a se odloči, da bo rajši prihranila čas in denar, in si poišče prevoz v lastni režiji.

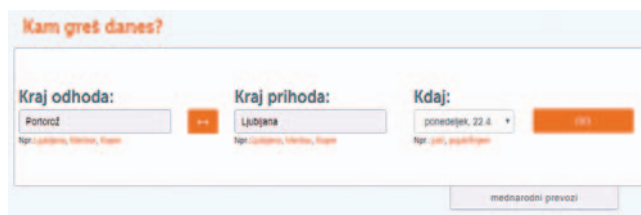
Kako deluje prevoz

Za telefonsko številko se mora Polona prijaviti z računom na Gmailu ali ustvariti nov uporabniški račun na spletni aplikaciji Prevoz.org.

Ko se prijavi, vidi objavljeno telefonsko številko in osebi pošlje sporočilo (SMS), da želi ob tej uri iti v

Aplikacija za telefone z operacijskim sistemom Android

V sive okvirje Polona vpiše podatke, kam in kdaj želi iti.

Prebrskaj po rezultatih

ponujeni prevozi | iskanci prevozov

ponedeljek, 22. april

OD	DO	ČAS	STROŠEK
Portorož	Kranj	ponedeljek, ob 18:00	7 €
Portorož	Ljubljana	ponedeljek, ob 10:50	6 €
Portorož	Ljubljana	ponedeljek, ob 19:40	7 €
Portorož	Ljubljana	ponedeljek, ob 14:00	7 €
Portorož	Ljubljana	ponedeljek, ob 16:00	8 €
Portorož	Ljubljana	ponedeljek, ob 16:00	5 €
Portorož	Ljubljana	ponedeljek, ob 17:00	5 €

Polona izbere uro odhoda iz Portoroža

Polona dobi natančne podatke o potovanju.

Ljubljano. Oseba ji odgovori in potrdi njeno željo. Lahko pa oseba odpiše, da so že vsi sedeži polni (rezervirani), v tem primeru mora Polona poiskati drug prevoz. Ko najde potrjen prevoz, se z voznikom dogovori, kje ga bo počakala.

Vozniki objavijo naslednje podatke, kot so: število prostih sedežev, znamko in barvo vozila, registrsko tablico (na primer: KP, LJ, KR, NM), strošek poti, zavarovanje za potnike, telefonsko številko in kratko sporočilo (na primer: »Pošlji SMS.« ali »Ustavljam in pobiram tudi med potjo.«). Večina se pri kratkem sporočilu podpišejo z imenom in tako vidimo ali je voznik ženskega ali moškega spola.

Spletna aplikacija Prevoz.org je brezplačno dostopna tudi za pametne telefone z operacijskim sistemom Android in iPhone. Poiščete jo v trgovini Google Play (za Android) in App Store (za iPhone).

Pomembna je varnost potnikov. Ponudnik prevoza ima lahko sklenjeno zavarovanje za potnike, kar ob morebitni nezgodi zmanjša možnost težav.

Aplikacija za iPhone

Upoštevati je treba tudi sopotniški bonton.

Drži se dogovora: Če se nekaj dogovoriš, se posku- si dogovora tudi držati. To velja tako za voznika kot za sopotnike.

Delitev stroškov: O delitvi stroškov se dogovori vnaprej in naj dogovor potem tudi velja.

Plan B: Ne pozabi na rezervni načrt, če voznik za- radi nepričakovanih zapletov ne more na pot. Priporočamo rezervnega ponudnika, v skrajnem primeru pa načrtuj tudi prevoz z javnim potniškim prevozom.

Opravki lahko počakajo: Če je le mogoče, pojdi po opravkih kdaj drugič, ko ne boš potoval s sopo- tniki. Če se opravi ne moreš izogniti, vljudno vprašaj sopotnike, ali jim to ustreza.

Prtljaga ni samoumevna: Če si sopotnik in imaš večje kose prtljage od običajnih, se o tem predho- dno dogovori z voznikom in preveri, ali ima dovolj prostora.

Pošlji prijazen SMS: Več možnosti imaš, da boš našel sopotnike ali voznika, če boš naredil dober prvi vtis.

Bodi točen: Dogovori se za točen čas in kraj od- hoda. Kot voznik postavi pravila za zamudnike, da bodo vedeli, kdaj jih boš poklical in koliko časa jih boš čakal. Priporočamo približno 5 minut.

Vozi odgovorno: Kot voznik si odgovoren za svoje sopotnike, zato spoštuj prometne predpise in ne vozi pod vplivom alkohola ali drugih prepovedanih snovi. Če kot sopotnik opaziš, da je voznik pod vpli-

vom alkohola, ga vljudno prosi, da ustavi na naj- bližjem primernem kraju.

Naj bo prijetno za vse: S sopotniki se vnaprej do- govori glede kajenja, poslušanja glasbe, uporabe telefona ter pogovarjanja. Kot voznik poskrbi, da bo sopotnikom udobno in se z njimi dogovori o ko- ličini prtljage.

Za konec lahko povem še nekaj svojih izkušenj s to aplikacijo. Do zdaj sem te prevoze uporabil okoli tridesetkrat. Odkar vem zanje, grem pogosto na slovensko obalo na dvodnevni izlet. Večkrat na- letim na iste voznike, kar je zelo prijetno, saj jih poznaš od prej in veš, kakšni so kot vozniki in ka- kšno je vzdušje v vozilu. Doslej sem imel samo dve neprijetni izkušnji. Nekoč sem na poti na dogovor- jeni kraj v Ljubljani od voznice po SMS-u izvedel, da se je premislila in ne gre na pot. Poiskal sem drug prevoz v istem dnevu in ga dobil razmeroma zelo hitro. Druga neprijetna izkušnja se je zgodila na slovenski obali, ko sem se v večernih urah želel vrniti v Ljubljano. Voznik je na spletni strani objavil podatke, in sicer je najavil, da je prostor za štiri lju- di, imel pa je napisano, da je osebno vozilo. Ko sem ga čakal na dogovorjenem kraju, je pred mano ustavil ogromen črn kombi za devet ljudi z rusko registrsko tablico. Takoj se mi je vključil alarm, in prevoz sem zavrnil. Voznik je bil zelo jezen. Razlo- žil sem mu, da na spletni strani ni objavil resnič- nih podatkov. Tudi njegova podoba ni bila ravno prijetna. Voznik se je brez mene odpeljal naprej. Zaskrbelo me je, ali bom ta dan še dobil prevoz v Ljubljano. Ura je bila okoli devet zvečer. Poiskal sem drug prevoz, a nanj sem moral počakati skoraj eno uro. Do Ljubljane, pravzaprav celo do doma, me je zapeljala prijazna študentka.

Zgodila pa se je tudi izredno smešna dogodivščina s prevozom. Iz Ljubljane sem želel priti v Koper in na spletu poiskal prevoz. Vse sem se dogovoril in počakal voznika. Ta se je ob uri pripeljal do dogo- vorjenega kraja in videl sem, da so znamka, barva vozila in registrska tablica pravi. Voznika sem naj- prej vprašal, ali mu je ime Aljoša, in ko je potrdil, sem ga vprašal, ali lahko prtljago odložim v prtlja- žnik. Usedel sem se v avto in voznik me je vprašal, kako mi je ime, ker je imel na listku napisano več imen in njihovih telefonskih števil. Povedal sem mu, on pa je pogledal na listek in rekel, da nima nobenega s tem imenom. Mislil sem, da se šali. Vprašal me je, ali mi je ime Joni. »To ni moje ime,« sem mu odvrnil. Tudi moje telefonske številke ni imel zapisane. Pokazal mi je listič, katere ljudi je čakal, in ne moje številke ne imena ni bilo med nji- mi. Potem sem mu pokazal, na kateri prevoz sem

se javil. Voznik je povedal, da to ni on in ne njegov telefonska številka. Občutek sem imel, da mu nisem všeč in da se mi na vse kriplje trudi dopovedati, da nisem v pravem avtomobilu. Ampak ujemalo se je vse: njegovo ime, barva in znamka vozila ter registrski črki na vozilu. Od nejevere sem poklical na to številko, a v njegovem vozilu ni nič zvonilo. Od jeze sem odšel in vzel svojo prtljago. Zadaj je bil parkiran – nisem mogel verjeti – popolnoma enak avto enake barve in celo z enakima črkama na registrski tablici. Za volanom je sedel moški. Potrkal sem in ga vprašal, ali mu je ime Aljoša. Potrdil je. Za vsak primer sem ga vprašal, ali je številka, ki sem jo imel v telefonu, njegova. Spet je potrdil je. Končno pravi avto! Gotovo me je kje snemala skrita kamera za smeh!

Na dan je približno tisoč prevozov po različnih koncih Slovenije. Največ jih je ob koncu tedna, ko se ljudje želijo vrniti domov ali v študentske domove. Prav tako jih je veliko ob petkih, ko želijo sopotniki

oditi na krajši izlet ali dopust. Vsak dan jih je kakih sto samo proti slovenski obali. Tako veš, da je izredno lahko in hitro dobiti tudi drug prevoz, če je bil prvi nenadoma odpovedan.

Na portalu Prevoz.org pa lahko poiščeš tudi mednarodne prevoze.

V mojem kraju je mednarodni prevoz uporabila starejša upokojenka, ker je med novoletnimi prazniki želela obiskati sorodnike v Beogradu. Povedala je, da je imela krasnega in odličnega voznika, ki je obvladal svoj kombi tudi po visokem snegu. Vožnja je bila zaradi snežnih razmer sicer počasna, a je prišla živa in zdrava do Beograda. Tam je ostala dva tedna in se z drugim voznikom vrnila domov v Slovenijo. Povedala je, da sta bila oba voznika Slovenca in da je uživala v njuni vožnji skupaj z drugimi sopotniki.

Janez Bric

Predavanje o diabetičnih stopalih

V sredo, 27. 3. 2019, smo se v društvenih prostorih ob 16. uri zbrali na predavanju o problematiki diabetičnih stopal. Predavala je Romana Praprotnik.

Predavanje je trajalo debelo uro, bilo je zelo poučno in zanimivo. Problematika stopal je resda

Romana Praprotnik, predsednica društva diabetikov, in tolmačka Žana

najbolj pereča pri bolnikih s sladkorno boleznijo ali kakšno drugo boleznijo, ki je povezana s poškodbami na stopalih, vendar je bilo predavanje koristno prav za vse. Vsi smo se lahko naučili marsikaj o negi nog in stopal. Poudarek je bil na tem, kakšne so lahko posledice, če stopala zanemarjamo. Slike so bile zgovorne in prav nič lepe. Če želimo, da se to ne zgodi, moramo samo redno skrbeti za stopala. Tako preprosto je to, pa vendar se pojavljajo poškodbe na stopalih, ki se nato težko pozdravijo. V najhujših primerih je lahko posledica poškodbe izguba prstov ali celo celotnega stopala. Zato negujmo noge, pregledujmo stopala, ali je morda nastala kakšna manjša poškodba, da se pozdravi takoj na začetku.

Vsi smo odšli s kupom novih informacij in odločeni, da bomo za svoji najboljši prijateljici (nogi), ki nas nosita po svetu, lepo skrbeli.

Edita Kos Martinšek

Priprava vrta

Tokrat smo v goste povabili strokovnjaka Jerneja Mazeja. Lani smo ga že obiskali na njegovi kmetiji, letos pa nam je prišel svetovat o pripravi vrta.

Govorili smo o kolobarjenju. Za vrt najprej potrebujemo zemljo, nato pa ustrezen načrt, kako in kje bomo sadili in sejali. Načrt mora biti dolgoročen, da bomo lahko uspešno kolobarili.

Povedal nam je, kaj sejati in saditi na določen del vrta. In zakaj sploh kolobarimo? Da ohranjamo rodovitnost zemlje, zmanjšamo možnost za škodljivce in enakomerno porabljamo hranljive snovi v zemlji.

Nekaj smo povedali tudi o semenih, sadikah, kaj pri nas dobro uspeva in kaj manj, kako ravnamo v boju s škodljivci. Predavanje je bilo zelo poučno s številnimi koristnimi informacijami.

Predsednik Franc Forštner in Jernej Mazej

Vsi smo z zanimanjem poslušali in si delali zapiske, nato pa pohiteli domov in na vrt.

Edita Kos Martinšek

Ogled velikonočne razstave

17. 4. ob 16. uri smo se člani MDGN Velenje pripeljali pred mogočen dvorec Gutenbuchel v Šoštanju, ki stoji na blagem pobočju hriba. Skoraj je že skrit med gostim drevjem v parku. Morda je zato videti še bolj čaroben. Obiskati ga je pravo doživetje, še bolj pa spoznati njegovo zgodovino.

Družina Woschnagg se je leta 1750 iz Vitanj preselila v Šoštanj in iz majhne usnjarske delavnice je

Člani društva MDGN Velenje pred dvorcem Gutenbuchel v Šoštanju

Pripravili so pestro in zanimivo razstavo.

nekaj rodov družine s svojo izjemno podjetnostjo zgradilo veleindustrijo, kar je za Šoštanj pomenilo, da je postal svojevrstna metropola. Družina bogatih industrialcev je bila zelo naklonjena delavcem. Ti niso imeli visokih plač, a z ugodnostmi je bilo zanje dobro preskrbljeno. Šoštanj je bil takrat bogato razvito mesto. Vanj so prihajali svetovljani in v njem pustili svoj pečat. Vse to se je dogajalo pred letom 1925, ko je družina Woschnagg kupila dvorec in mu dala današnjo podobo. Glavni vhod

dvorca je veličasten. Notranji prostori nimajo več nekdanje opreme. Kljub temu številni detajli še vedno govorijo o nekdanjem življenju, na primer parket z intarzijami. Ohranjen je kamin z marmornim okvirjem. Vrtno stopnišče ima baročne elemente, na dveh terasah sta fontani. V parku rasteta magnoliji, ki veljata za najstarejši v Sloveniji.

Za dvorec v vseh pogledih skrbi arhitektka Mateja Kumer. Občasno ga odpre za javnost, ga čisti in skupaj še z nekaj entuziasti skrbi tudi za ureditev parka. S sodelovanjem bolnišnice Vojnik, ki je formalna lastnica, in občino Šoštanj trikrat na leto dvorec odprejo in v njem priredijo različne dogodke in razstave, kakršna je bila tudi letošnja veliko-

nočna. Tu se predstavljata tudi lokalno okolje in ustvarjalnost posameznikov do podjetnikov. Tako se vsi predstavljajo v prav posebnem okolju. Njihove izdelke je mogoče kupiti na razstavi. Velikonočni aranžmaji iz pisanega svežega cvetja in kar s tisoč pobarvanimi pirhi, ki so jih pobarvali učenci osnovne šole Šoštanj, so naravnost edinstveni.

Čeprav v dvorcu ni prebivalcev in svetloba v oknih zasiže le občasno, se zdi, kot da elegantna, nekoliko skrivnostna stavba na vsak način želi povedati svojo zgodbo.

Milja Krajnc

Predstavitev znakovnega jezika na Srednji zdravstveni in kozmetični šoli v Mariboru

Naše društvo že nekaj let uspešno sodeluje z osnovnimi in s srednjimi šolami v Mariboru.

Učencem, dijakom in tudi študentom predstavljamo življenje v svetu tišine in posebnosti sporazumevanja gluhih oseb v govorici rok – slovenski znakovni jezik, s katerim se sporazumevajo gluhi posamezniki.

Andrej Vivod in Snežana Pauletič z dijaki Srednje zdravstvene šole

V ponedeljek, 25. marca, smo na pobudo Estelle Polič, izvajalke predmeta na Srednji zdravstveni in kozmetični šoli Maribor, in po predhodnem dogovoru sekretarja Milana Kotnika s člani Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor prvič letos obiskali dijake Srednje zdravstvene in kozmetične šole v Mariboru. Namen našega obiska je bil dija-

ke seznaniti z osnovami slovenskega znakovnega jezika. Kot je rekla ga. Polič, želijo na šoli doseči, da dijaki oblikujejo pozitivno usmerjenost, etično držo, pozitiven odnos do drugačnosti brez predsodkov in z željo, da bi dijaki odgovorno sprejemali in opravili poklicne naloge, razvili socialne in komunikacijske spretnosti tudi v tem šolskem letu dijakov 3. letnika programa bolničar negovalec.

Naše društvo smo predstavljali Milan Kotnik, Andrej Trifunovič in Andrej Vivod v spremstvu tolmačke Marjete Modrej iz Ljubljane. V dveh šolskih urah smo jim kar najbolje predstavili, kako je živeti v svetu tišine in s katerimi težavami se ubadamo gluhi pri komunikaciji z zaposlenimi v zdravstvu, predvsem z medicinskim osebjem. Učenci so nam z zanimanjem sledili in izrazili željo, da bi tudi sami radi znali slovenski znakovni jezik, ki bi jim bil v veliko korist pri opravljanju dela v zdravstvu. Predstavitev je potekala v treh sklopih: življenje v svetu tišine, predstavitev gluhot in delovanja društva ter izvajanje posebnih socialnih programov za osebe z okvaro sluha. V drugem delu smo se skupaj seznanili s posebnostmi vzpostavljanja stika z gluho osebo, dijakom nazorno prikazali, kako se začne pogovor z osebo, ki ne sliši, ter jih naučili osnov sporazumevanja: abeceda, številke, osnovne fraze in pozdravi ter medsebojna predstavitev v govorici rok – slovenskem znakovnem jeziku, kar je predstavil Milan Kotnik ob moji pomoči, ko sem dijakom pomagal pri pravilni uporabi posameznih

besed/kretenj. V tretjem delu pa sem predstavil svoje življenje v svetu tišine in svoja potovanja po svetu, kjer sem obiskal že več kot 155 držav. Dijaki so z veseljem in zanimanjem sodelovali pri predstavitvi in pozorno poslušali predstavitev, tako da je za vse prehitro minil čas. Razdelili smo jim zloženke društva, enoročno abecedo v slovenskem znakovnem jeziku, pesem Ne kriči tako, povej mi lepo in nekaj izvodov našega glasila Naš glas.

V Mariboru imamo s temi predstavitvami in medsebojnim sodelovanjem zelo lepe izkušnje. Dijaki so zelo radovedni in jim je učenje slovenskega znakovnega jezika zelo zanimivo.

Že dva tedna zatem, v četrtek, 11. 4., smo na isti šoli na povabilo Ane Vogrin iz šolske svetovalne službe še enkrat izvedli predstavitev v drugi šolski akciji izmenjave nadarjenih dijakov tretjih in četrtyh letnikov srednjih zdravstvenih šol iz Ljubljane in Celja, ki se je je udeležilo več kot 20 dijakov. Tokrat sva predstavitev o življenju v svetu tišine pripravila Andrej Vivod in prostovoljka Snežana Pauletič.

Snežana je bila pred leti nekaj časa zaposlena v našem društvu v programu javnih del, zato zelo dobro pozna svet gluhih in komunikacijo v znakovnem jeziku. Tako mi je lahko uspešno pomagala pri

predstavitvi. Mladim sva želela svet gluhih in komunikacijo v znakovnem jeziku predstaviti zabavno in predvsem poučno. Najprej sva jih seznanila z našim društvom, predstavila njegovo delovanje in nato dijakom predstavila enoročno abecedo.

Zanimanje za znakovni jezik je bilo izjemno. Dijaki so nama nenehno postavljali vprašanja, pridno so se naučili črkovanja svojega imena in se trudili tudi sami kaj odkretati s pantomimo. Vsi ti dijaki so bodoči zdravstveni delavci in bodo v svojem poklicu prav gotovo prišli v stik s kakšno gluho ali naglušno osebo. S Snežano sva jih naučila osnove komunikacije ob prvem stiku z gluho osebo in prepričana sva, da jim bo na novo pridobljeno znanje koristilo tudi v prihodnosti.

Želimo si še več takšnih predstavitev. Pravijo, da na mladih svet stoji. Če bodo ti mladi vedeli, da v njihovem svetu obstajamo tudi ljudje, ki živimo v svetu tišine, bodo lahko na podlagi naših pozitivno usmerjenih predstavitev naredili kaj koristnega tudi za preprečevanje predsodkov in tabujev o naši gluhoti in o jeziku – govoricu rok, v katerem se sporazumevamo, z željo, da bomo lahko skupaj enakovredno živeli v družbi brez ovir.

Andrej Vivod

Tečaj oživljanja

V prostorih Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor na Trubarjevi 15 je potekalo prvo predavanje in tečaj oživljanja. Strokovni delavec, sekretar Milan Kotnik, je ob pobudi za sodelovanje v raziskovalnem projektu uskladił termine in obvestil članstvo ter tolmača slovenskega znakovnega jezika. Projekt bo trajal daljše časovno obdobje, in sicer v več delih v skupinah po deset gluhih članov v delavnicah s predavanjem, praktičnim tečajem oživljanja in na koncu z izpolnjevanjem vprašalnikov o izvedeni delavnici. Projekt je za gluhe člane organiziran brezplačno pod vodstvom projekta doc. dr. Mateja Strnada, dr. med., spec., z mariborske medicinske fakultete, sodeluje pa več zdravnikov.

Na prvi delavnici se je predavanja za gluhe in naglušne osebe udeležilo prvih deset oseb. V dru-

gem, praktičnem delu so bili prikazani prva pomoč in postopkov oživljanja osebe pri srčnem zastoju. Prikaz se je izvajal na tehničnem pripomočku – lutki, ročno in nato še z defibrilatorjem. Tečaj je

Gluhi člani med učenjem osnov oživljanja

pri nas pokazal precej zanimanja. Gluhi so izrazili željo, da bi se naučili temeljne postopke prve pomoči in oživljanja tudi z uporabo avtomatskega defibrilatorja. Sodelujoči gluhi člani so imeli ob koncu veliko vprašanj za oba predavatelja, Vido Vrečar, dr. med., spec. urg. med., in Roka Petrovčiča, dr. med.

Po opravljenem tečaju so udeleženci prejeli potrdila o izobraževanju in o uspešno opravljenem tečaju oživljanja z defibrilatorjem.

Gluhi in naglušni se zahvaljujemo organizatorjem tečaja in smo ponosni, da lahko sodelujemo v ta-

kih projektih, kjer smo pridobili dragocena znanja o postopkih oživljanja.

Po predavanju je bilo čez dva tedna preverjanje znanja s kvizom, ki ga je organiziral in izvedel naš sodelavec v programu javnih del Andrej Vivod. Kviz se je udeležilo veliko članov, ki so tako osvežili pridobljeno znanje o izvajanju prve pomoči z defibrilatorjem.

Člani so poudarili, da si želijo še več predavanj in kvizov znanja.

Mira Meš Pivec

Prišla je pomlad

Pomlad se nagajivo smehlja in nas prijazno kliče k spomladanskim opravilom. Posejali smo rožice in jih skrbno zalili. Nekaj jih že veselo mežika sončku, druge pa se nam še sramežljivo skrivajo. Pomlad je čas upanja, pričakovanja in optimizma – čas, ki ga zaznamuje umirjena zelena barva.

Spomladanska telovadba članov prinese nasmeh na obraz sodelujočih.

Zelena barva vnaša svežino in simbolizira prebujanje narave in življenja ter s seboj prinaša ugodje in vznesenost. Na naše počutje vpliva sveže, sproščujoče in nas navdaja z novim življenjskim zagonom. Ker hkrati deluje umirjeno, si na njej lahko spočijemo oči ter okrepimo občutek zadovoljstva. Pomlad nas razvaja s sončnimi žarki, svežim zelenjem in prelepim cvetenjem. V našem Društvu gluhih in naglušnih Podravja Maribor, ki ima sedež v skupni stavbi Društva Dom invalidskih društev Maribor na Trubarjevi ulici 15 v Mariboru, smo nad njo tako očarani, da smo pomlad kar povabili na naše dvorišče in v naše prostore, v katerih izvajamo številne

društvene aktivnosti, ki se jih vedno znova udeležuje veliko število članov.

Tulipani so se razcveteli na dvorišču društva Dom.

Naše dvorišče je dobilo pravo pomladno podobo. Tam člani prijetno preživljamo dopoldneve ali popoldneve, ko so na sporedu različne aktivnosti – največkrat, ko imamo kuharske delavnice ali športnorekreativne dejavnosti, kot so pikado, telovadba in rusko kegljanje, pa tudi šahiste toplo vreme zvabi na klopi na dvorišču, kjer igrajo svojo kraljevsko igro. S pomladnim soncem se iz mrzlih zimskih dni prebujamo tudi mi. Občudujemo prvo cvetje na gredicah in zelenici. Vidimo veliko drobnih ptic in skušamo skozi njihove gibe in razigranost prepoznati pesem ptic. Tudi prvi rumeni in beli metuljčki so razprli krila in poplesujejo na zeleni trati ter posedajo na živobarvnih cvetovih. Tako opazovanje narave in druženje s prijatelji iz društva ti da veselje, da bi kar sam poletel kot metulj.

Mira Meš Pivec

Moja telovadba

Večkrat sem jih že opazila – nasmejane gospe, ki so po jutranji telovadbi na prostem odhajale dnevu naproti z večjo mero pozitivne energije in volje. Priznam, budile so mi radovednost, kdo so ti ljudje, ki ne glede na letni čas in vreme vztrajno skrbijo za telo in obenem tudi za duha. Da jim taka vrsta druženja prinaša same dobre stvari, je bilo mogoče videti že na njihovih obrazih in večkrat me je zamikalo, da bi se jim pridružila. Sama sem čutila potrebo, da nekaj spremenim tudi v svojem načinu življenja in izboljšam zdravstveno stanje. Bolečine v okončinah in težko gibljivost sem že nekaj časa le s težavo prenašala.

Telovadba na prostem

S svojimi pričevanji in izkušnjami drugih, ki poročajo o številnih pozitivnih učinkih vsakodnevne vadbe po metodi 1000 gibov, so me navdale z navdušenjem, da se jim pridružim v Društvu Šola zdravja. Poleg organizirane vadbe na prostem sem se začela udeleževati še predavanj o zdravem načinu življenja in vpliv telovadbe na telo v Ljubljani. Spoznala sem pozitiven odziv mojega telesa.

Telovadba na prostem je potekala pod strokovnim vodstvom Šole zdravja v Razvanju, ki se izvaja v prijetnem vzdušju. Cilj je, da je telovadba dostopna vsakomur in da se ji lahko pridruži vsak po svojih zmožnostih in sposobnostih ter da z gibanjem in druženjem bolje in aktivneje poskrbimo za svoje zdravje. Telovadba se izvaja stoje, vaje se začnejo z razgibavanjem zapestja, nadaljujejo s

komolci in drugimi sklepi, končajo pa s podplati in hojo v krogu.

Vadbe se izvajajo tako dopoldne kot popoldne. Jutranja telovadba izboljšuje fizično in psihično stanje posameznika. Zaradi boljše gibljivosti telesa se zmanjšuje telesna teža, tudi druge težave se zmanjšajo ali celo izginejo. Zaradi gibanja v naravi in prijetnega druženja v skupini se izboljša tudi psihično stanje, zmanjšuje se občutek osamljenosti, socialne izključenosti in depresije. Postopoma se človek navadi na vse vremenske razmere, tudi na vsakodnevno jutranjo telovadbo, ne glede na vreme, mraz ali poletno vročino.

Telovadba pod vodstvom Suzane Panić

Svoje znanje zdaj prenašam med člane Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor, kjer sem zaposlena kot sodelavka v programu javnih del. Strokovni delavec, sekretar Milan Kotnik, me je povprašal, ali bi želela izvajati vodeno telovadbo za osebe z okvaro sluha in druge uporabnike, invalide in zaposlene v Društvu Dom invalidskih društev Maribor. Nato smo se s predsednico Ernestino Savski v društvu dogovorili, da svoje znanje in navdušenje prenesem še na preostale člane društva in njihove zaposlene. Ideja je uspela in jo izvajamo že drugo leto. Zdaj pridno telovadimo vsak ponedeljek, torek, sredo in četrtek ob 8. uri zjutraj in ob 13.30. Vaje v lepem vremenu potekajo na prostem, ob slabem se dobimo v veliki sejni sobi društva. Zelo sem srečna, ko vidim lepo nasmejane in srečne obraze, da so udeleženci telovadbe ponosni nase, ker so opravili koristno delo za svoje počutje in telo.

Suzana Panić

Nastop hrvaške gledališke skupine gluhih Dlan

Hrvaška gledališka skupina gluhih Dlan iz Zagreba je 4. aprila 2019 nastopila z video-gledališko predstavo z naslovom »Što kaže!?!« ali po slovensko »Kaj pravi!?!« Dvorana Centra slovanskih kultur France Prešeren (nekdanji KUD France Prešeren v Trnovem) je pokala po šivih. Režiser in scenarist Angel Naumovski gledalcu pripoveduje o komunikacijskih ovirah med gluhi in sliščimi in se zaveza za vključevanje (inkluzijo) ljudi z različnimi invalidnostmi v normalno socialno okolje.

Prizor iz video-gledališke predstave *Kaj pravi!?!*

Inkluzija je proces vključevanja ljudi z različnimi oblikami invalidnosti v najbolj aktivno in enakovredno udeležbo v družbi. Ena oblika vključevanja je podprta z nastanitvijo v ustanovi, ki s strokovno pomočjo pomaga invalidom, da živijo čim bolj samostojno v družbi, namesto da preživijo vse svoje življenje izolirano v ustanovi. Z ogledom predstave so gledalci doživeli pravi primer vključitve v gleda-

liškem performansu izvajalcev, ki vsak dan živijo v tej definiciji inkluzije. Nastopili so Lemary Vuletić, Iva Vrbos, Dušan Došenović in Lino Ujčić Matessa v režiji Angela Naumovskega.

Hrvaško Združenje Dlan je bilo ustanovljeno 18. oktobra 2001 na pobudo gluhih z namenom spodbujanja gledališke in vizualne umetnosti ter kulture gluhih na Hrvaškem in v tujini. Trenutno ima 24 članov, od tega 20 gluhih in štiri slišče. Glasbena skupina Deaf Bend Dlan se je z voditeljem Draženom Malenkovićem na Supertalentu na hrvaški Novi TV pred dvema letoma prebila v polfinale. Gre za edinstveno glasbeno skupino na svetu, ki svoje skladbe predvaja v govornem in znakovnem jeziku. Ob koncu tedna, ki je sledil njihovem nastopu v Ljubljani, so se kot povabljeni gosti udeležili gledališke delavnice gluhih v počitniškem domu ZDGNS v Kranjski Gori. Udeleženci delavnice – bilo jih je 25 iz sedmih društev gluhih in naglušnih – so spoznali delovanje glasbene skupine Deaf Bend Dlan in preskusili glasbene veččine na afriških bobnih djembe. Udeležence so razdelili v pet skupin, ki so potem pripravili vsaka svojo igro v žanru komedije ali drame. Hrvaški kolegi so jim pomagali s svojimi izkušnjami ter jim podajali sugestije k boljši, zanimivejši vsebini igre. Delavnico sta vodili Lada Lištvanova in Jelena Bolšedonova.

Anton Petrič

Hrvaška gledališka skupina gluhih Dlan iz Zagreba

Državno prvenstvo gluhih v bowlingu 2019 – trojice

V soboto, 13. aprila 2019, je v bowling centru Strike v Mariboru potekalo državno prvenstvo gluhih in naglušnih v bowlingu v trojicah. Med sedmimi moškimi in štirimi ženskimi ekipami iz društev gluhih in naglušnih Slovenije sta največ točk dosegli ženska in moška ekipa iz Društva gluhih in naglušnih Severne Primorske. Vladan Vukajlovič, Simon Špan, Lari Michelizza ter Sonja Trampuž, Teodora Strel in Manca Peroci so osvojili naslov državnih prvakov. Pri izvedbi prvenstva je sodelovalo Medobčinsko

društvo gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče. Tehnični delegat Športne zveze gluhih Slovenije na tem prvenstvu je bil Anton Petrič.

Več o rezultatih pa lahko vidite na spletni strani <http://www.zveza-gns.si/sport/drzavni-prvaki-v-bowlingu-trojic-severni-primorci/>.

Sabina Hmelina

Rezultati – moški:

UVRSTITEV	EKIPA	REZULTAT
1. mesto	DGN Severne Primorske Vladan Vukajlovič, Simon Špan, Lari Michelizza	2816 podrtih kegljev
2. mesto	MDG Ljubljana Robert Žlajpah, Branimir Srdan in Mladen Veršič	2709 podrtih kegljev
3. mesto	DGN Ljubljana Igor Časar, Ivan Vačovnik in Janez Slatinšek	2682 podrtih kegljev

Rezultati – ženske:

UVRSTITEV	EKIPA	REZULTAT
1. mesto	DGN Severne Primorske Teodora Strel, Manca Peroci in Sonja Trampuž	2533 podrtih kegljev
2. mesto	DOZIS Dolenjske in Bele krajine Klarisa Bevc, Blagdanka Kata Nikić in Marijana Kastelec	2499 podrtih kegljev
3. mesto	DGN Pomurja Murska Sobota Darinka Gjörköš, Silva Bavčar in Dragica Bračič	2259 podrtih kegljev

Dobitniki in dobitnice medalj

Goljufije na področju hrane

Prevare in zavajanja potrošnikov niso nič novega; segajo daleč v zgodovino in lahko bi rekli, da so nastale s pojavom trženja blaga in storitev. Pri trženju živil so na primer Rimljani v svojo zakonodajo vključili uradna določila proti ponarejevalcem vina in proti trženju hrane, ki ni bila varna. To je bil tudi eden od povodov za razvoj živilske kemije in analiznih postopkov za ugotavljanje potvorb in varnosti hrane.

Goljufije na področju hrane (angleško: *Food Fraud*) zajemajo različna namerna dejanja, povezana z živilom in z namenom pridobivanja finančne koristi, na primer: nedovoljeno zamenjavo in/ali dodajanje sestavine ali zavajajočo, neresnično predstavitev živila ali sestavine v živilu. Splošna definicija goljufij na področju hrane bi se tako lahko glasila, da gre za namerno nepošteno prakse do potrošnika in neskladnost živil z živilsko zakonodajo, namen pa je pridobivanje finančne koristi.

Pričakovanja potrošnika

Potrošniki pričakujejo širok izbor različnih vrst varnih živil, ki jih odlikujeta kakovost in primerna cena. Pričakujejo svežino, privlačen videz, okusnost, hranljivost in predvsem to, da so živila varna. Po drugi strani potrošniki ne morejo preveriti, ali so njihova pričakovanja upravičena, zato morajo zaupati proizvajalcem, pa tudi vladnim organom, zakonodajalcem in pristojnim inšpekcijskim organom, ki to nadzorujejo. Študije med potrošniki kažejo, da so potrošniki najbolj zaskrbljeni v zvezi z onesnaževali in s kemikalijami v hrani, pa tudi v zvezi s prevarami in potvorbami živil. Zanimiv psihološki vidik dožemanja tveganj pri potrošnikih je, da so zanje bistveno manj sprejemljiva tveganja, v katera so prisiljeni, kot tista, na katera lahko vplivajo. Tveganja, ki jih prinaša njihov življenjski slog, za katerega so se zavestno odločili, poznajo in jih ocenjujejo kot sprejemljiva (kajenje, prehitra vožnja ...), skrbijo pa jih skrita, nevidna in nepričakovana tveganja.

Goljufije pri živilih

Goljufije v zvezi s hrano moramo vedno obravnavati z dveh vidikov: z vidika kakovosti in varnosti. Kakovost je skupek lastnosti in značilnosti živila, kot so na primer videz, vonj, okus, tekstura, lahko tudi izvor živila. Varna pa je hrana, ki ne vsebuje toksinov, pesticidov in kemijskih ter fizikalnih onesnaževal, pa tudi ne mikrobioloških patogenov, kot so bakterije in virusi, ki lahko povzročijo bolezen. Bistvena razlika med tema dvema vidikoma je torej v vplivu morebitnega tveganja na zdravje. Velja, da je nesprejemljivo tveganje za zdravje takšno, ki lahko privede do morebitne bolezni, poškodbe ali celo ogrozi življenje potrošnika.

Razlika med goljufijami v zvezi s hrano in drugimi zadevami, ob katerih so potrošniki tudi lahko izpostavljeni tveganju, je v tem, da so goljufije storjene namerno, cilj pa je pridobivanje dobička. V takih primerih ne obravnavamo skritih dejavnikov tveganja, morebitnih posledic neučinkovitega sistema zagotavljanja varne hrane proizvajalca, ampak nepošteno prakso, ki jo proizvajalec živila ali drugo podjetje v verigi nosilcev živilske dejavnosti izvaja namenoma.

Najpogostejše goljufije

Potrošniki so lahko žrtve zastrupitev s hrano, potvarjanja živil, zavajanja v zvezi s sestavo živila, zavajajočim opisom, označevanjem, navodili, zavajajočimi grafičnimi podobami, embalažnim materialom. Napačno ali zavajajoče označevanje živil lahko škodi tudi potrošnikovemu zdravju. Takšen primer je npr. izpustitev navedbe o vsebovanih alergenih, ki pri občutljivih potrošnikih lahko povzroči resne zdravstvene težave ali celo smrt.

Dražja vrsta mesa zamenjana s cenejšo brez navedbe

Najpogosteje se zavajanja v povezavi z živili pojavljajo pri predstavitvah in označevanju živil višjega cenovnega razreda ali živil s posebnimi lastnostmi (npr. funkcionalna živila, živila posebnega izvora oz. porekla ...). Med goljufije vključujemo tudi različne nepoštenе prakse, kot so zavajajoče oglaševanje in/ali označevanje živil ter potvarjanje izdelkov (razredčevanje, zamenjava sestavin ...). Nepoštenе prakse so najpogosteje povezane z naslednjimi živili:

- Ekstra deviško olivno olje (redčenje s cenejšimi, manj kakovostnimi olji)
- Ribe in ribji izdelki (nelegalno trgovanje, zamenjava rib z ribjimi izdelki, navedba napačnega izvora)
- Organska hrana (neskladno označevanje)
- Med (dodajanje sladkorja, dodajanje mešanice glukoze in fruktoze)
- Kava, čaj (dodajanje cikoriije, listov drugih rastlin in ne čajevca)
- Začimbe (origanu dodano oljčno listje)
- Vino (dodajanje sintetičnega glicerola)
- Sadni sokovi (dodani sokovi cenejšega sadja, ki niso označeni)

Navedba napačnega porekla ali vrste medu dvigne ceno.

- Hitra prehrana (dražja vrsta mesa zamenjana s cenejšo ...)

Goljufije, povezane s kakovostjo živil

Informacije potrošnikom

O zavajajočem označevanju in predstavljanju živil govorimo, kadar proizvajalec uporablja neresnične izjave, trditve in druge podatke o živilu. Zelo pogost primer takega predstavljanja so obljube potrošniku, da bo z uživanjem nekega izdelka izgubil telesno maso, včasih celo z navedbo števila izgubljenih kilogramov v nekem časovnem obdobju. Gre za uporabo nedovoljene zdravstvene trditve. Na živilih so nedovoljene tudi trditve, ki obljublajo zdravljenje ali preprečevanje bolezni – takšne medicinske trditve so namreč dovoljene le na zdravilih.

Vino potvarjajo z dodajanje sintetičnega glicerola

Potvorba z dodajanjem oziroma (delno) zamenjavo sestavine

Proizvajalci živila z namenom pridobivanja dobička občasno goljufajo tako, da dražje surovine (delno) zamenjujejo s cenejšimi. Eden izmed zadnjih primerov takšne obsežne goljufije sega v leto 2012, ko je irska inšpekcija ugotovila, da nekatero mleto goveje meso vsebuje DNK-konjskega mesa. Širša preiskava je razkrila velike količine mešanice govejega in konjskega mesa, ki je bilo označeno in poimenovano kot goveje meso. Proizvajalec je del govejega mesa zamenjal s cenejšim konjskim mesom in tako z goljufijo prišel do dodatnega zaslužka. Pri tem ni bilo resnih neželenih škodljivih učinkov na zdravje, zato je bil primer obravnavan z vidika kakovosti živila.

Goljufije, povezane z varnostjo živil

Potvorba in kontaminacija živila

Poznanih je tudi več primerov, ko so proizvajalci s potvorbami živil ogrozili varnost in življenje potro-

šnika. Zelo odmeven je bil primer namernega potvarjanja kakovosti mleka z dodajanjem melamina. Melamin je snov, ki se uporablja za proizvodnjo plastike, zanjo pa je značilna zelo visoka vsebnost dušika. Kot merilo kakovosti mleka se uporablja določitev količine v mleku vsebovanih beljakovin. Ker je takšna laboratorijska določitev temeljila na merjenju v mleku vsebovanega dušika, je proizvajalec lahko kakovost mleka navidezno povečal z dodajanjem melamina. Mleko je najprej razredčil z vodo, nato pa mu dodal melamin, da bi analizi izvid prikazal ustrezno vsebnost beljakovin. Mleko je bilo dehidrirano in uporabljeno tudi v formulah za dojenčke, pri katerih je prišlo do resnih zdravstvenih posledic. Pomembna dejavnika sta bila pogostost uživanja hrane, pripravljene iz potvorjenega mleka, in nizka telesna masa dojenčkov. Posledica izpostavljenosti kontaminacije z melaminom je bila zastrupitev več kot 50.000 otrok, izmed katerih so štirje celo umrli.

Ali je hrana, označena kot organska, v resnici tako tudi pridelana?

Kakšni so ukrepi?

Evropska komisija se je na pojave goljufij na področju hrane odzvala tako, da je organizirala posebno delovno skupino, v kateri se predstavniki držav članic dogovarjajo o možnih ukrepih. Vse države članice so si edine, da je treba več pozornosti nameniti usposabljanju pristojnih inšpektorjev, krepitvi povezanosti in izboljšavi koordinacije različnih pristojnih inšpekcijskih organov. Tako je bilo v letu 2015 že izvedeno prvo koordinirano vzorčenje vseh držav članic, v istem časovnem obdobju in na istih kategorijah živil. Ugotavljali so morebitne goljufije v zvezi s temi živili (neustrezna označba, potvarjanje ...). Poleg ukrepov, sprejetih na ravni EU, tudi vsaka država članica ukrepa na nacionalni ravni in ob tem upošteva specifično situacijo svoje države. Italija je na primer organizirala posebno enoto za ugotavljanje goljufij, ki poleg inšpektorjev za hrano vključuje tudi policiste. Ta enota pri

svojem delu uporablja policijske preiskovalne metode, združene z uradnim inšpekcijskim nadzorom, in uspešno odkriva goljufije povezane s hrano. Tudi druge države članice so se organizirale podobno, z ustanavljanjem posebnih preiskovalnih enot.

Izdelki so narejeni oziroma predelani v Sloveniji, surovine pa so lahko tudi od drugod.

Stanje v Sloveniji

Republika Slovenija je vključena v aktivnosti EU, saj z nacionalnim predstavnikom sodeluje v delovni skupini, ki obravnava goljufije na področju hrane. Aktivnosti so pri nas usmerjene predvsem v poostren nadzor sledljivosti, ustreznost označevanja in ciljno vzorčenje živil. Posebej je poostren nadzor nad oglaševanjem živil, ki je pogosto kršen z uporabo nedovoljenih zdravstvenih trditvev.

Kaj lahko stori potrošnik?

Potrošnik naj se pred odločitvijo o nakupu podrobno seznanj z dejstvi – predvsem pa spozna sestavo živila. Ne zaupajte nepreverjenim zdravstvenim trditvam, ki obljublajo čudeže. V državi imamo različne organizacije, ki podpirajo ozaveščanje potrošnikov in varovanje njihovih pravic. Sume goljufij, povezanih z živili, lahko potrošniki prijavijo na:

Inšpekcijo za varno hrano veterinarstvo in varstvo rastlin (Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin) (gp.uvhvvr@gov.si) – za področje živil

Zdravstveni inšpektorat RS (gp.zirs@gov.si) – za področje prehranskih dopolnil

dr. Elizabeta Mičović,
Uprava za varno hrano,
veterinarstvo in varstvo rastlin

Privoščite si oddih!

V HRIBIH

Apartmaji Kranjska Gora

V TOPLICAH

Apartmaji Moravske toplice

NA MORJU

Apartmaji Piran
Avtokamp Fiesa
Hotel Fiesa

Več informacij dobite na www.zveza-gns.si pod zavihkom rezervacije in predstavitev počitniških kapacitet, kjer svoj oddih lahko tudi rezervirate, ali v društvih.